

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ
ΕΝΝΑΤΟ
ΑΡ. ΦΥΛ. 456
ΙΟΥΝΙΟΣ
2016

ΚΩΔΙΚΟΣ 092571

ΠΕΡΙ... ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ως γνωστόν, η 5η Ιουνίου κάθε χρόνο, καθιερώθηκε το 1972 από τον Ο.Η.Ε. να εορτάζεται ως η «Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος».

Αυτή η ιδέα, η προστασία δηλαδή του Περιβάλλοντος, γίνεται χρόνο με το χρόνο ο κύριος στόχος και η βασική ιδεολογία, θα λέγαμε, του σύγχρονου ανθρώπου, γιατί το Περιβάλλον είναι αυτό που τρώμε, αυτό που πίνουμε, αυτό που αναπνέουμε. Είναι δηλαδή η ίδια η ζωή μας.

Όλοι μας, καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες των κλιματολογικών αλλαγών και των επιπτώσεων που αυτές έχουν στη ζωή μας.

Κλιματολογικές αλλαγές που δεν είναι άσχετες με την αλόγιστη εκμετάλλευση απ' τον άνθρωπο όλων των πλουτοπαραγωγικών πηγών χάριν της άλλης... «Μεγάλης Ιδέας» της εποχής μας, δηλαδή του κέρδους με κάθε κόστος. Και το βαρύ κόστος δεν είναι άλλο παρά η υγεία και η ίδια η ζωή του ανθρώπου.

Κοντολογίς, η χωρίς το ανθρώπινο πρόσημο ανάπτυξη, γίνεται τελικά ο φονιάς του, έτσι που σήμερα άρχισαν πολλοί ειδήμονες να μιλούν όχι για ανάπτυξη αλλά... για υπανάπτυξη, για τη σωτηρία του πλανήτη και του ανθρώπου.

Συνειρμικά, θυμούμαι πάντα

Ν. Λύτρας «Το φίλημα» Για την αντανάκλαση Α. Μανώλη

μια σκηνή παλιού έργου του Ελληνικού Κινηματογράφου, όπου ο αείμνηστος Νίκος Κούρκουλος ουρλιάζει: «Όχι άλλο κάρβουνο!!!», «Όχι άλλο κάρβουνο!!!». Τώρα, κάθε μέρα τέτοι-

ες κραυγές πληθαίνουν και το κάρβουνο μπορεί να έγινε πετρέλαιο, ουράνιο, αμιάντος χημικά λιπάσματα, μεταλλαγμένα προϊόντα και δεν ξέρω τι άλλο...

Στην Ιταλία την περασμένη

χρονιά μια ολόκληρη πόλη εκείνη του ιστορικού Τάραντα, ξεσηκώθηκε με το αίτημα να κλείσει το μεγαλύτερο εκεί διυλιστήριο πετρελαίου, γιατί ο καρκίνος θερίζει κυριολεκτικά την περιοχή. Το ίδιο για κάποια εργοστάσια αμιάντου πάλι στη Νότια Ιταλία όπου η ατμοσφαιρική ρύπανση έγινε ο εφιάλτης των ανθρώπων. Γνωστές και παρόμοιες ιστορίες θα βρούμε στην Ελλάδα και παντού. Έτσι δεν ξέρουμε ούτε τι τρώμε, ούτε τι πίνουμε, ούτε τι αναπνέουμε.

Εμβληματική η εύστοχη παραλλαγή του περίφημου πίνακα του μεγάλου ζωγράφου Νικηφόρου Λύτρα «Το φίλημα», όπου τα ερωτευμένα παιδιά φιλιούνται, τώρα, φορώντας αντιασφυξιογόνες μάσκες...!

Εκεί και στο χειρότερο θα φθάσουμε αν δεν αλλάξουμε τρόπο ζωής και μοντέλο ανάπτυξης.

Εμείς στο Ζαγόρι πάντως, για την ώρα δεν κινδυνεύουμε τουλάχιστον από έλλειψη καθαρού αέρα, γιατί δεν μπορέσαμε να φτιάξουμε ούτε ένα μικρό εργοστάσιο ξυλείας (εκμεταλλευόμενοι τον πλούτο μας) φθάνοντας στο άλλο άκρο των επιλογών μας. Έτσι έχει και η ερήμωση τα καλά της, αρκεί να μην πεθαίνει κανείς απ' αυτή και μαζί μ' αυτή.

Καλό Καλοκαίρι!

Β.Τ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το επόμενο τεύχος θα είναι δίμηνο (Ιουλίου-Αυγούστου) και θα κυκλοφορήσει (καλώς εχόντων των πραγμάτων) αρχές Σεπτεμβρίου.

Κάνουμε γνωστό, με την ευκαιρία, στους συνδρομητές μας, ότι τα οικονομικά του περιοδικού έφτασαν σε οριακό σημείο. Έτσι μέχρι το

Σεπτέμβριο θα έχουμε την ανάσα του χρόνου, να προβληματιστούμε και να αποφασίσουμε το ΠΩΣ (και ΑΝ) πρέπει και μπορούμε να συνεχιστεί η έκδοσή του.

Κάνουμε, με την ευκαιρία μια ακόμη έκκληση σ' όσους

δεν εκπλήρωσαν τις υποχρεώσεις τους να το κάνουν. Εμείς θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να μην κλείσει ύστερα από 40 χρόνια η μόνη φωνή του Ζαγοριού μας. Μαζί μας αςβάλουν πλάτη στην προσπάθεια όσοι μπορούν.

Η έκκλησή μας αυτή απευθύνεται και στους δυο Ζαγορίσιους βουλευτές μας, να στηρίξουν «Το Ζαγόρι μας», μέσα από νόμιμους διαύλους και διαφανείς ενέργειες για κάποια μικρή οικονομική ενίσχυση. Οι Ζαγορίσιοι θα τους το χρωστάνε!!!

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κάθε καινούριος μήνας που έρχεται, για να αντικαταστήσει τον προηγούμενο που τέλειωσε, δημιουργεί το συνηθισμένο πρόβλημα στη «Δεύτερη Σελίδα» του «Ζαγορίου μας».

Ποιο είναι αυτό; Απλούστατα! Είναι η αναζήτηση θεμάτων και η επιλογή τους που θα παρουσιάσει η «Δεύτερη Σελίδα» για τους πολυπληθείς συνδρομητές του Ζαγορίσιου αυτού Περιοδικού.

Η αφετηρία της «Δεύτερης Σελίδας» ξεκινάει τον Σεπτέμβριο 2001. Τακτική κάθε μήνα και κατά το δυνατόν, προσιτή στους συνδρομητές του Περιοδικού, αλλά και σε όλους τους Ζαγορίσιους που προσεγγίζουν, μ' όποιο τρόπο το «Ζαγόρι μας».

Η γραφή των κειμένων, σύμφωνα και με τον υπέρτιτλό τους, αναφέρεται στην τρέχουσα ζωή μας, κύρια στον «**πανδαμάτορα χρόνο**» που στον ετήσιο κύκλο του, με τους μήνες του και τις εποχές του, όπως είναι καθορισμένα, παρέχει τη δυνατότητα διαμόρφωσης θεμάτων καθημερινότητας που συνδέονται με το περιβάλλον μας, φυσικό, καιρικό και κοινωνικό, που διανθίζονται με περιγραφές, εικόνες και σχολιασμούς.

Είναι γνωστό, πως κι από την αρχαία εποχή, ακόμα, υπάρχει ποικιλία ημερολογίων, που αναφέρονται στις διάφορες κοινωνίες ή φυλές

Χρονογράφημα

15-6-2016:

«Παγκόσμια ημέρα του Πατέρα»

Σταύρου Συκιώτη

και κράτη ανά τον πλανήτη μας. Με την εξέλιξη, όμως, της ζωής των κοινωνιών και παράλληλα με τα ημερολόγια του χρόνου, διαμορφώνονται «**Παγκόσμια Ημερολόγια**» που αναφέρονται στην αναγνώριση και θέσπιση εορτασμού διαφόρων γεγονότων ή ιδεών που εκφράζουν συγκεκριμένες κοινωνικές αξίες.

Σ' αυτές τις «παγκόσμιες γιορτές» που τιμώνται στην διάρκεια του τρέχοντος μήνα Ιουνίου, συμπεριλαμβάνονται και οι:

5/6: Η Παγκόσμια Ημέρα «Προστασία Περιβάλλοντος» και

15/6: «Παγκόσμια Ημέρα του «Πατέρα».

Δεδομένου ότι για το «Περιβάλλον» καταχωρίσαμε στο υπ' αριθμ. **444/Ιουνίου 2015** φύλλο, εκτενές κείμενο, απομένει να σχοληθούμε με την «**Παγκόσμια Ημέρα του Πατέρα**», στη συνέχεια.

Ποιος είναι, λοιπόν, ο «**Πατέρας**»; Ποιος ο ρόλος του, ώστε να αναγνωριστεί η προσφορά του και να θεσπιστεί «Παγκόσμια Ημέρα» εορτασμού στο όνομά του;

Ο Πατέρας είναι το ένα σκέλος, που μαζί με το άλλο που λέγεται «**Μητέρα**» αποτελούν το βάθρο της ανθρώ-

πινης οικογένειας. Η σύζευξη του άντρα και της γυναίκας και η απόκτηση παιδιών για τη διαμόρφωση μιας οικογένειας, προσφέρουν τους τιμητικούς τίτλους του Πατέρα και της Μητέρας. Η μικρή ή ευρύτερη οικογένεια είναι ένα κύτταρο που δημιουργεί τις μικρές ή μεγάλες κοινωνικές ομάδες λαών του πλανήτη μας.

Ο Λουκιανός, χαρακτήρισε την οικογένεια τη «θάση και την αρχή κάθε πολιτισμού». Κατά δε τον Κικέρωνα «Δεν υπάρχει πιο ευχάριστος τόπος από την οικογενειακή Εστία».

Ο ρόλος του Πατέρα μέσα στην οικογένεια προσδιορίζεται, βασικά από τα διακριτά φυσικά γνωρίσματα του ζεύγους. Ο «**Πατέρας-Άντρας**» μέσα στην οικογένεια, εκτός από την τεκνοποίηση επωμίζεται τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών και τη φροντίδα επιβίωσης και ασφάλειας της οικογένειας. Συνεπώς, δύναται να απουσιάζει και να δραστηριοποιείται εκτός του οικογενειακού χώρου. Απεναντίας η «**Μητέρα-Γυναίκα**»

που είναι δέσμια των παιδιών που γεννιούνται, στα πρώτα τους χρόνια, συνδέεται μοιραία και άμεσα με την «**οικογενειακή εστία**» και τις ανάγκες της ανατροφής των παιδιών, διατροφής και καθαριότητας, αυτό που συνοπτικά το αποκαλούμε «**νοικοκυριό**».

Θα υπογραμμίσουμε, ιδιαίτερα, το ρόλο του πατέρα στη συμβολή του στην διαπαιδαγώγηση των παιδιών, που αρχίζει, θα λέγαμε, από τη νηπιακή τους, ακόμα, ηλικία. Η επαφή και επικοινωνία του πατέρα προς τα παιδιά τα βοηθάει, στη μικρή τους ηλικία, στην ψυχολογική διασύνδεση και τον ψυχικό δεσμό ανάμεσά τους. Εκτοτε, η περαιτέρω σχέση τους και πορεία στη ζωή, θα είναι βατή και επικοινωνιακή.

Σχετικά, ο Σαίξπηρ είπε: «**Σοφός είναι ο πατέρας που γνώρισε το παιδί του**». Και μια παροιμία, προσθέτει: «**Είναι σοφό το παιδί που κατόνησε τον πατέρα του**».

Επαινετή, λοιπόν, η θέσπιση της «Παγκόσμιας Ημέρας του Πατέρα», παράλληλα με την «Παγκόσμια Ημέρα της Μητέρας».

Καθόσον, κατά τον Πυθαγόρα: «**Δεν υπάρχει τίποτε πιο σεβάσμιο από την ιδιότητα του πατέρα**» και προσθέτει ο Κλεόβουλος: «**Πρέπει να σεβόμαστε τον πατέρα**».

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

1. ΔΙΩΡΟΦΗ ΟΙΚΙΑ Ε = 232,60 τ.μ.
ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ Ε = 32,38 τ.μ.
ΟΙΚΟΠΕΔΟ Ε = 339.66 τ.μ.
Κοντά στην κεντρική πλατεία
2. ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ
Ε = 609,68 τ.μ.
Τιμή Ευκαιρίας
Τηλ. 6932406875

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ – ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ 350 τ.μ.

με οικοδομική άδεια, κατάλληλο και για τουριστική αξιοποίηση με εκπληκτική θέση και θέα.

Τιμή: 58.000 ευρώ.

Πληροφορίες 6932328882

ΜΙΑ ΡΗΞΙΚΕΛΕΥΘΟΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΗ ΜΑΣ

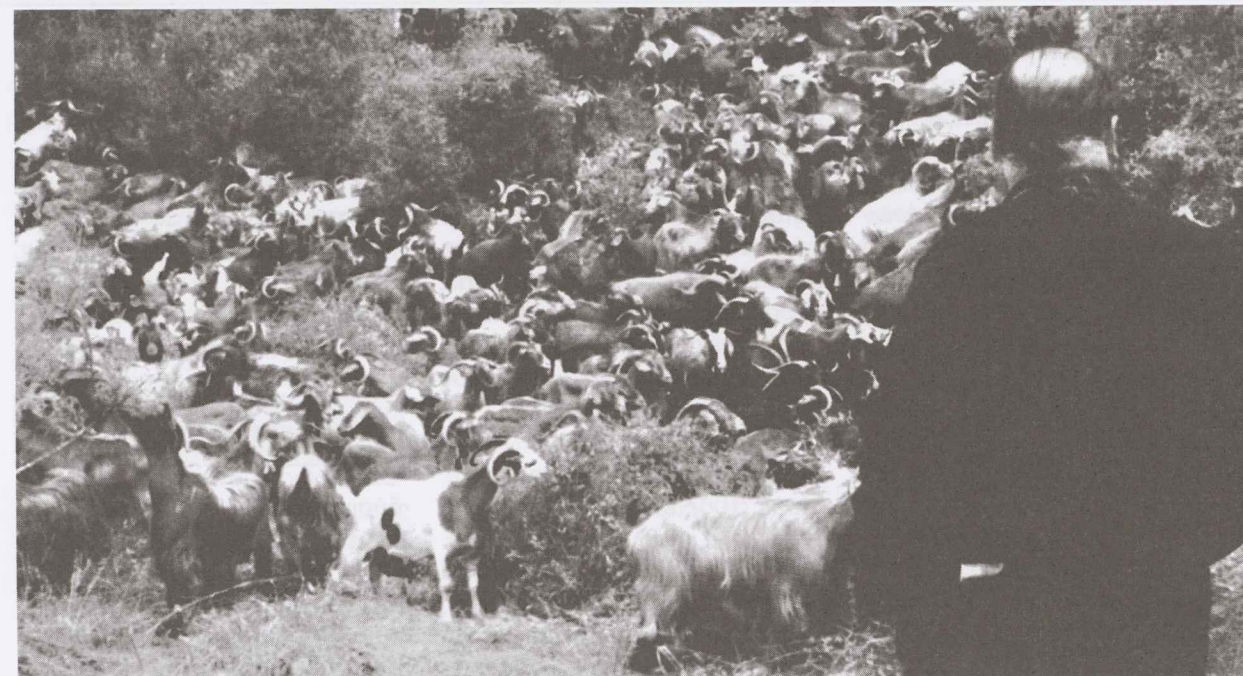
Του Βασίλη Τζιόβα

Η ρηξικέλευθος πρωτοβουλία του Δεσπότη μας, Σεβασμιωτάτου Μαξίμου, να ξαναζωντανέψει και να κάνει πάλι παραγωγικό το κτήμα της ιστορικής Μονής Βελλάς, αποτελεί την καλύτερη είδηση που διαβάσαμε στον τοπικό τύπο τα τελευταία χρόνια.

Αν τελικά η προσπάθεια αυτή ευδοθεί και το όραμα γίνει πραγματικότητα, τότε ο Δεσπότης μας θα έχει γράψει και προσθέσει μια ακόμη λαμπρή σελίδα στη ζωή και την ιστορία της Βελλάς, συνεχίζοντας το έργο ενός άλλου οραματιστή, του αείμνηστου Σπυρίδωνα Βλάχου, του μετέπειτα Αρχιεπισκόπου.

Εμείς εδώ από «Το Ζαγόρι μας» (αλλά και μέσω διαφόρων φορέων και δραστηριοτήτων μας) χρόνια τώρα, με σειρά δημοσιευμάτων, ο πρωτογενής τομέας αποτέλεσε από τους πρώτους και κύριους στόχους των προτάσεων και των προσπαθειών μας για την αναγέννηση της υπαίθρου και των ερειπωμένων χωριών μας.

Ο γράφων, και λόγω ηλικίας,

αλλά και λόγω καταγωγής, γνώρισε το κτήμα της Μονής Βελλάς στις δόξες του. Ο κάτω κάμπος του χωριού μου (Κάτω Πεδινά) στο Καλπάκι, συνορεύει με τον κάμπο και το κτήμα της Βελλάς εκεί δίπλα στον Καλαμά. Έζησα παιδί το μεγάλο πανηγύρι της Παλιουρής και κοιμήθηκα εκεί στα κελιά της. (Αυτό το πανηγύρι ήταν και πανηγύρι του χωριού μου αφού προπολεμικά δεν είχαμε δικό μας). Θυμάμαι τις μέρες του πολέμου του '40, μάνες και γυναίκες να

πάνε το τάμα τους ξυπόλητες στη Βελλά, για να γυρίσουν ζωντανοί οι άντρες και τα παιδιά τους. Ακόμη τα μαντριά του πατέρα μου ήταν εκεί δίπλα στα δικά της και πολλές φορές πήγα για άλεσμα στο μύλο της.

Τη δεκαετία του '30 πριν τον πόλεμο την ευθύνη της οργάνωσης και τη λειτουργία του αγροκτήματος την είχε ένας συγχωριανός μου γεωπόνος, ο αείμνηστος Δημήτριος Ντάμης. Ένα πρότυπο αγρόκτημα για την εποχή, με κάθε είδους καλλιέρ-

γειες και κτηνοτροφία (προβατοστάσια, γιδοστάσια, βουστάσια, πτηνοτροφία και μελισσοκομία).

Αργότερα ως κτηνίατρος για μια δεκαετία στον Γεωργοκτηνοτροφικό Σταθμό Ιωαννίνων (Κατσικάς) η σύγκριση μεταξύ του Σταθμού και του Πρότυπου Κτήματος Βελλάς, ήταν υπέρ του δεύτερου. (Δυστυχώς και ανεξήγητα έβαλε κι αυτός λουκέτο τα τελευταία χρόνια. Έτσι και το αγρόκτημα της Βελλάς, μετά την απελευθέρωση και τον επάρατο εμφύλιο είχε την ίδια τύχη που είχε ολόκληρη η υπαίθρος: Την παρακμή).

Βλέποντας αυτές τις μέρες τις φωτογραφίες στην εφημερίδα «Κιβωτός της Ορθοδοξίας» με τον Δεσπότη μας ξεσκούφωτο ανάμεσα στα πρώτα κοπάδια των γιδιών που έφθασαν στη Μονή, ένιωσα μαζί με την έκπληξη και μεγάλη χαρά για κάτι που πάει να ξαναγεννηθεί.

Εύγε Σεβασμιώτατε! Όλες μας οι δεήσεις ώστε το όραμά σας να γίνει πραγματικότητα και το Κτήμα Βελλάς να γίνει πάλι το Πρότυπο Αγρόκτημα που γνώρισαν κάποτε και υπόδειγμα για πολλούς.

Άμποτε καθένα απ' τα χειμαζόμενα χωριά μας, να γινόνταν και μια μικρή Βελλά για να ξαναζωντανέψει έτσι η υπαίθρος.

Δημήτριος Θ. Λέκκος
ιατρός πνευμονολόγος

έλεγχος αναπνευστικής λειτουργίας - μέτρηση διαχυτικής ικανότητας
ανάλυση αερίων αίματος - καταγραφή νυχτερινής οξυμετρίας
προεγχειρητική εκτίμηση - κατ' οίκον εκτίμηση και αντιμετώπιση

Καθημερινά: 09:00-14:00 & 18:00-20:30
Τετάρτη απόγευμα & Σάββατο: με ραντεβού

Παπάζογλου 16 & Κάνιγγος - Ιωάννινα
τηλ./fax: 2651034234, κιν.: 6976680725
www.lekkos.gr | e-mail: info@lekkos.gr

Τα Ιωάννινα, η Κόνιτσα και το Μέτσοβο, εν έτει 1850

Εισαγωγή επιμελήτη

Το κείμενο που ακολουθεί είναι δική μου μεταγραφή, από το χειρόγραφο τεύχος "Στρατιωτική γεωγραφία της ευρωπαϊκής Τουρκίας, και ιδίως των ομόρων της Ελλάδος επαρχιών, ήτοι Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Ηπείρου και Αλβανίας - εν Αθήναις 1851, συντεταγμένη επί τη βάσει περιηγήσεων και διαφόρων άλλων πληροφοριών", του λοχαγού Μηχανικού Βασ. Νικολαΐδη. Το δυσεύρετο αυτό βιβλίο, γραμμένο με το χέρι σε άσπογη λόγια καθαρεύουσα της εποχής, κατανοητή και τώρα, περιέχει πολλές πληροφορίες για τον τόπο μας. Θεώρησα σκόπιμο να δημοσιεύσω αυτούσιες εδώ τις γραφές που αναφέρονται στις τρεις πόλεις του νομού Ιωαννίνων, (Ιωάννινα, Κόνιτσα, Μέτσοβο), για να γίνουν κτήμα όσων ενδιαφέρονται για την ιστορία της Ηπείρου.

Ερευνώντας περαιτέρω το θέμα, βρήκα ότι ο λοχαγός Νικολαΐδης, όπως και ο δικός μας Β.Δ. Ζώτος-Μολοσσός, εκ Δρόβιανης της Β. Ηπείρου, είχαν μέντορά τους τον εκ Χιμάρας αγωνιστή της επανάστασης του 1821 και μετέπειτα στρατηγό Σπυρομήλιο (1800-1880). Με δική του προτροπή έγραψαν «οδοιπορικές γεωγραφίες», για στρατιωτική χρήση, με πληροφορίες τοπογραφικές, πληθυσμιακές, κοινωνικές, παραγωγικές, επικοινωνιακές, κ.λπ., εν όψει πιθανού πολέμου με την Τουρκία προς απελευθέρωση υπόδουλων ακόμη ελληνικών περιοχών, τις οποίες δεν γνώριζαν καλά ή αγνοούσαν οι εν Αθήναις κρατούντες, που πάσχιζαν ακόμη να αναστήσουν το νεοσύστατο τότε ελληνικό Κράτος.

Ο Β.Δ. Ζώτος-Μολοσσός, στο βιβλίο του "Ηπειρωτικά μελέται - Δρομολόγιον της Ελληνικής χερσονήσου", Αθήναι 1878, γράφει σχετικώς στη σελ. κζ' : «Ο Στρατηγός Σ. Μίλιος, Υπουργός των Στρατιωτικών επί Όθωνος το 1850, απέστειλε τον λοχαγόν Νικολαΐδην όπως περιέλθη την Δούλην Ελλάδα και αρυθή διαφόρους πληροφορίας περί των εσωτερικών και αγνώστων σχεδόν επαρχιών. Ο στρατηγός κατόρθωσε το 1854 να λιθογραφήσας τις περιηγήσεις του Νικολαΐδου σχεδιάσας πίνακα Γεωγραφικών της Ηπείρου, Θεσσα-

λίας, Αλβανίας και Μακεδονίας, », ενώ στη βιβλιογραφία την οποία εντάσσει στα ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ αναφέρει πρώτη «την περιγραφή του λοχαγού Νικολαΐδου, και τον γεωγραφικόν χάρτην της Δούλης Ελλάδος, εκδοθέντα το 1854 εν Αθήναις παρά του στρατηγού Σ. Μιλίου».

Ιδού τα σχετικά κείμενα, {οι εμφαιτικές γραφές και οι εντός [...] είναι δικές μου}:

ΜΕΡΟΣ Α' : Τα Ιωάννινα

[σελ. 1007 έως σελ. 1013 του βιβλίου]

§ 181. Το υψηλόν, τερπνόν και σημαντικόν εις το κατά της Ηπείρου πόλεμον **οροπέδιον τούτο των Ιωαννίνων** εκτεινόμενον από μεσημβρίας προς άρκτον, υπό μήκος 8 ώρ. και μέσου πλάτους 2 ώρ., περιστοιχίζεται πανταχόθεν υπό ορέων προς μεν νότον και δύσιν διάκεινται τα Κασσωπαία και τα Ολύτσια όρη, ενούμενα μεταξύ τους δια του όρους Τύμφης και κλίνοντα, τα μεν προς τον Αμβρακικόν κόλπον, τα δε προς το Ιόνιον πέλαγος προς άρκτον και προς ανατολάς, κείνται τα όρη του Ζαγορίου, ήτοι **Μιτωκέλι, Πάπιγγο**, κ.τλ. υφούμενα κλιμακιδόν μέχρι του Πίνδου.

Εν τω μέσω σχεδόν του οροπεδίου τούτου κείται μία **λίμνη** [η Παμβώτιδα] έχουσα μήκος μεν επί του μεσημβρινού 4~5 ώρ και πλάτος από 1~2 ώρ. και συγκοιτιζομένη δι' ελδώδους τινός μερους μετά της **λίμνης Λαψίστας**: ουδεμίαν έχει φανεράν διέξοδον [μία γραμμή δυσανάνγωστη] ροών εκβάλλει εις τους ποταμούς οίτινες χέονται εις την Αδριατικήν θάλασσαν. Η λίμνη αυτή έχει βάθη διάφορα και ουχί μείζονα των 50 μ. αι όχθαι αυτής εισί βαλτώδεις και καλαμοφόροι προς τα πεδινά μέρη, άχαρες όμως και ξηραί προς τα ορεινά_ο δε πυθμήν βορβορώδης και τα ύδατα ακάθαρτα. Εξάγει ιχθύς διαφόρων ειδών, αλλ' ουχί και καλής ποιότητος. Η θέα της λίμνης ταύτης άχαρις και σκοτεινή ως σκιαζομένης υπό των ανατολικώς περιβαλλόντων αυτήν γυνών και τραχέων ορέων, αλλ' αι δυτικά όχθαι αυτής, απολήγουσαι εις ομαλά μέρη, εισί τερπνότεραι και καρποφόροι. Προς το μέρος τούτου κείται και η πόλις των Ιωαννίνων.

§ 182. Η πόλις των **Ιωαννίνων**, η περίφημος αυτή πρωτεύουσα της Ηπείρου δια τε την κοσμιότητα αυτής, την φιλοκαλίαν και ωραιότητα των κατοίκων και της σκληρότητας του τυράννου αυτής Αλή πασιά Τεπελένι, κείται παρά τη δυτική όχθη της λίμνης και επί των προπόδων των περιβαλλόντων αυτήν προς

Επιμέλεια Θωμά Β. Ζιώγα

δύσιν. Η πόλις ολόκληρος εκτεινόμενη εφ' ημισεία ώρα κατά μήκος της λίμνης σύγκειται, (ως άπασαι αι τουρκικάί πόλεις), εκ μιας εκτεταμένης και βορβορώδους αγοράς, οδών στρεβλών και στενών, και συνοικιών διαχωρισμένων μεταξύ των υπό νεκροταφείων διαφόρων εθνών. Περιέχει υπέρ τους 30.000 κατοίκων, ων μόλις 1.000 οικογένειαι εισίν Οθωμανοί, 200 Ιουδαίοι, οι δε λοιποί Έλληνες. Διάφοροι ευπρεπείς οικίαι Χριστιανών και Τούρκων, εκκλησάι, τζαμιά, λουτρά, χάνια, τα εναπομένοντα μέρος των παλατιών του Αλή πασιά ως και τινες κηπίσκοι κοσμούσιν αρκετά την πόλιν.

Περί τα μέσα σχεδόν της λίμνης χερσονήσος τις, εφ' ης κείται το **φρούριον των Ιωαννίνων**, εντός του οποίου συνεκτενρούτο η παλαιά πόλις. Το φρούριον τούτο σύγκειται εκ δύο οχυρωμάτων, το μεν κατέχον την γωνίαν της χερσονήσου, το δε το μεσημβρινόν αυτού μέρος_ περιβάλλεται δε άπαν υπό τείχους μετ' επάλξεων, κανονοθυρίδων και πολεμοθυρίδων. Προς το δυτικόν όμως μέρος υπάρχει οχύρωμα εις απόστασιν 160 μ από του τείχους, ενούμενον εκατέρωθεν μετ' αυτού και συνιστάμενον εκ προμαχώνων και ημισελήνων, κατεχομένων υπό του τείχους και διαχωριζομένων υπό ευρείας τάφρου, πλήρους ύδατος και διεξευγμένης δια γεφυρών ξυλίνων. Εντός ολοκλήρου του οχυρώματος, υπάρχουν στρατώνες παλαιοί, παλάτια του Αλή, τσαμιά, αποθήκαι, φυλακαί, πυριτοθήκαι κ.τλ., δυνάμενα να περιέξωσιν ικανόν στρατόν εν ώρα ανάγκης.

Προς εποχύρωσιν του φρουρίου τούτου, ο Αλής είχεν εγείρει οχυρόν πύργον προς μεσημ-

βρίαν αυτού, λεγόμενον **Λιθαρίτζα**, τον οποίον νεόκτιστον τότε όντα κατέστρεψαν οι βασιλικοί δια των τηλεβόλων εν καιρώ της πολιορκίας του. Δια να περιβάλη όμως άπασαν την πόλιν και εν ταυτά να κρατήση τους προς δύσιν λόφους, κατέχοντας και την πόλιν και το φρούριον, έκοψε τάφρον συμπεριλαβών ολοκλήρους τους λόφους εντός αυτής μέχρι των προς δύσιν υπωρειών των, την οποίαν ωχύρωσε διά τινων προμαχώνων_ αλλα το έργον τούτο ατελές έκτοτε, έμεινεν ασυντήρητον και επομένως τείνει προς την καταστροφήν.

Όπως και αν έχη η πόλις των Ιωαννίνων, ως και τα οχυρώματα αυτής, καλώς επωχυρωθέντα υπό νοήμονος στρατού δύνανται ν' ανθέξωσιν σε πολιορκίαν_ ό,τι όμως φαίνεται προσφορώτερον είναι η δι' οχυρόν στρατόπεδον διάθεσις των λόφων της.

Κατέναντι του φρουρίου Ιωαννίνων, περί τα δύο τρίτα του πλάτους της λίμνης από Ιωαννίνων μέχρι Μιτωκέλι, κείται νήσος τις γέμουσα ανωμαλιών, προς το βόρειον της οποίας μέρος κείται το χωρίον **Νησί**, περιέχον υπέρ τας 85 αλιευτικές οικογενείας Ελλήνων. Επί τινων εσοχών και της κορυφής αυτού κείται 7 εκκλησάι τιμώμεναι δια του ονόματος των Μοναστηρίων, ων η σημαντικότερα είναι η του **Σωτήρος**. Επί την νήσον ταύτην μεταβαίνοντες οι Ιωαννίται ευωχούνται, και εν αυτή σώζονται εισέτι τα ίχνη των σφαιρών, αίτινες διαπεράσασαι το σώμα του Αλή διεπέρασαν και τα καταστρώματίνων εντός του φρουρίου.

Η πόλις των Ιωαννίνων είναι έδρα πασιά Μουσίρη, νομάρχου απάσης της Ηπείρου, Μολλά, Καδδή, Μουχτή, επομένως Μεν-διγνίου και εμποροδικείου, και έχει φουράν εκ πεζικού τάγματος και ημιλοχίας πυροβολιστών, φρουρούντων εντός του φρουρίου ως υπηρετούντων τα 6~10 μικρά και κακά πυροβόλα των επάλξεων.

§ 183. Εν ταύτη έχει τον θρόνον του και ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων και Βελλάς (Κονίτζης), υπό την ποιμαντικήν ράβδον του οποίου υπάγονται αι ακόλουθοι επαρχίαι μετά των

Τα Ιωάννινα, η Κόνιτσα και το Μέτσοβο, εν έτει 1850

χωρίων και πληθυσμών των εις οικογενείας: [ακολουθούν πίνακες με ονόματα οικισμών].

ΜΕΡΟΣ Β' : Η Κόνιτσα

[σελ. 1101 έως σελ. 1108 του βιβλίου]

§ 200. Η πόλις **Κόνιτζα** κείται αμφιθεατρικώς επί μιας κατωφερούς και λείας μασχάλης δύο υψηλών και απότομων ορέων, συνεχομένων μετά του Πίνδου δια του Ζαγορίου, και νεύει προς ΔΜ. Περιέχει υπέρ τα 800 κτίρια, τα 350 των οποίων εισίν ελληνικά, τα δε λοιπά μωαμεθανικά_ κακώς όμως ωκοδομημένα και ακάθαρτα, κοσμούμενα εν μέρει υπό ευθαλών κηπίσκων και οπωροφόρων δένδρων. Περιέχει αγοράν εις ην ευρίσκονται διάφορα ενδυμασίας είδη και τρόφιμα, οδούς στρεβλάς και ρυπαράς, μίαν εκκλησίαν, δύο τζαμιά και μητρόπολιν του πάλαι ποτέ επισκόπου Βελλάς, συγχωνευθείσης ήδη της επαρχίας μετά της των Ιωαννίνων_ ύδατα άφθονα και καλά.

Οι Έλληνες της πόλεως Κονίτζης, ως και απάντων των χωρίων αυτής, ομιλούσι καθαρώτατα την ελληνικήν γλώσσαν των, εισίν εργατικώτατοι, καταγινόμενοι ως επί το πλείστον εις τας τέχνας και οι των χωρίων αποκλειστικώς εις την τεκτονικήν, γνωστοί υπό το όνομα **μαστόροι Κονιτζιώται**. Καταθλιβόμενοι όμως ανέκαθεν υπό των νόθων και μη ειδότων την τουρκικήν γλώσσαν αργών και κακών μωαμεθανών, εισί ζηλωταί διάπυροι της ελευθερίας και φανατικοί εχθροί της ημισελήνου. Ουδαμού ίδον τοιούτον ενθουσιασμόν υπέρ της Ελλάδος, καθ' όλην την έκτασιν της περιηγήσεώς μου. Αι γυναίκες, μολοντί τείνουσι προς την πολυτέλειαν, εισίν εργατικά, καλαί σύζυγοι και ευπροσήγοροι εις τους ξένους_ εύμορφοι δε και λευκαί, αλλ' ουχί και ισχυραί ως αι γείτονές των Ζαγορίτισσαι.

Τα διαληφθέντα **Αώου στενά**, δι' ων ο ποταμός ούτος εξέρχεται εις την κοιλάδα, σχηματίζονται υπό των ορέων **Λαζαρή**, τείνοντος από Βοϊδομμάτι μέχρι Κονίτζης, και του **Γυνάδι**, προβαίνοντος απ' αυτής προς την Μακεδονίαν ανατολικώς. Τα δύο ταύτα όρη φαίνονται διασχισμένα μεταξύ των υπό βιαίου φυσι-

κού αιτίου, διά τινος ωρθοτομμένης χαράδρας, μόλις μεν 100 μ μέσου πλάτους, ύψος όμως 400 ~ 700 μ άνω της κοιλάδος.

Το περί ου Γυνάδι όρος επισκιάζον την Κόνιτζαν μέχρι 10½ ώρ. πρ. μ., προξενεί υγρασίαν μεν τον χειμώνα, δρόσον δε το θέρος. Το όρος τούτο καλύπτεται κατά τας πλευράς του υπό υψηλών και πυκνών ελάτων, και στεφανούται το πλείστον του ενιαυτού μέρος υπό παχείας χιόνος_ διάφοροι δε ρύακες καταφέρουσιν απ' αυτού τους περιωλύμους εκείνους ημιπολύτιμους λίθους οίτινες εισί κρύσταλλα πυρολίθου (quarz).

Η πόλις Κόνιτζα είναι σημαντικόν στρατιωτικόν σημείον κειμένη επί της από Ηπείρου εις Μακεδονίαν δίοδον των δειράδων του Πίνδου. Εκτός τούτου, οι κατοικούντες τα περίξ των ορέων αυτής χριστιανοί Έλληνές τε και Ρωμαιοί, παρέχουσι μεγίστας ωφελείας εις τον στρατόν, συνεισφέροντες στρατιωτικώς, χρηματικώς και δια των οχυρών κατοικιών των.

Ολόκληρος η επαρχία Κονίτζης περιέχει υπέρ τα 40 χωρία καταλογισθέντα εις την Μητρόπολιν των Ιωαννίνων (όρ. § 183) και περιέχοντα υπέρ τας 20.000 χριστιανούς, εκ των οποίων δύνανται να φέρωσι τα όπλα υπέρ τας 4.000 άγδρες αγαθοί πολεμισταί_ αλλ' εις την πολιτικήν διείρεσιν της επαρχίας ταύτης υπάγονται 70 χωρία, εν οίς και η Σαμαρίνα, 8 ώρας προς ΒΑ κειμένη με 1.000 οικογενείας. Ο πληθυσμός των 70 τούτων χωρίων υπερτερεί τας 35.000 κατοίκους, μεταξύ των οποίων υπάρχουν 400 οικογένειαι μωαμεθανοί Εκ τούτων αι αυτών συνάζονται πολεμισταί υπέρ τας 7.000.

Η πόλις Κόνιτζα είναι έδρα Μουδیره και Καδδή υπαγομένου εις Ιωάννινα. Έχει εμπορίον τι, διάφορα προϊόντα ως, τυρόν (ούρδας), μάλλινα υφάσματα, καπνούς, κτλ., και κατά την 14 Σεπτεμβρίου συγκροτείται μεγάλη εμποροπανήγυρις, εις ην συρρέουσι πολλαχόθεν.

Αξία περιγραφής μοι φαίνεται η πρόχειρος σανιδόπολις διηρημένη εις οδούς και πλατείας, την οποίαν εν μια εβδομάδι αυτοσχεδιάζουσιν οι κάτοικοι επί του ΒΔ πλαγιοπέδου της πόλεως, δια

την ενιαύσιον ταύτην εμποροπανήγυριν. Υπέρ τα 500 ξύλινα παραπήγματα κατέχουσι τετράπλευρον τι 300 μ πλευράς, εν οίς τίθενται παντός είδους εμπορεύματα, εντόπιά τε και ξένα_ οίον μάλλινα υφάσματα, Δ.καρποί, καπνοί, διάφορα γαλακτερά και εξαίρετος τυρός, χειροτεχνήματα της Ευρώπης, όπλα, ζώα παντός είδους (πλην χοίρων) και πλήθος άλλων αναγκαίων εις την ζωήν. Μεγίστη δε κίνησις 10.000 ανθρώπων παντός γένους και πάσης φυλής, παριστώσι τερπνόν και πλήρες ζωής το θέαμα τούτο.

Προύχοντες εν τη Κονίτζη χριστιανοί δεν υπάρχουν διόσημοι, αλλ' ευρίσκονται βέηδές τινες μωαμεθανοί, ως Σουλεϊμάν βέης, Ισμαήλ βέης, και ο εν αυτή διαμένων Ασλάνβης Καραμουράτης, οίτινες έχουσι μεγάλας κτηματικές περιουσίας.

Η τερπνοτάτη και γόνιμος κοιλάς της Κονίτζης, περιβαλλόμενη πανταχόθεν υπό υψηλών και μεγάλων ορέων, ήτοι προς μεν ανατολάς υπό των ορέων Κονίτζης, προς μεσημβρίαν υπό των ορέων Λαζαρή και Πανέστι, (άπαντα κλάδους του Πίνδου), προς δυσμάς υπό του υψιπετούς Αερόπου (Μέρτζικα), και προς βορράν υπό των ορέων Λιασκοβιτού, είναι ψυχρά και σκιερά, διασχιζόμενη δε υπό των τερπών ελισσομένων Αώου και Βοϊδομμάτι ποταμών, καθίσταται πρόσφορος εις παντός είδους καλλιέργειαν. Έχει μήκος μεν απ' ανατολών προς δυσμάς 5 ώρ. και πλάτος μέσον 1 ώρ.

ΜΕΡΟΣ Γ' : Το Μέτσοβο

[σελ. 788 έως σελ. 790 του βιβλίου]

§ 131. [Πόλις Μετζόβου]. Η πόλις Μετζόβου διαιρείται εις **Προσήλιον** και **Ανήλιον**, κείμενα κατέναντι το έν του άλλου επί υψωμάτων του Πίνδου, διαχωριζομένων μεταξύ των διαβαθείας ρευματείας, τεινούσης απ' ανατολών προς δυσμάς. Αμφότεραι αι συνοικίαι αύται κείνται αμφιθεατρικώς εις ωραιάς θέσεις, ωραϊζόμεναι έτι μάλλον υπό ευθαλών δένδρων και κήπων και σκεπόμεναι υπό των κορυφών του Πίνδου, αίτινες σκιάζονται υπό πυκνών δασών ορειών κέδρων.

Αι οικίαι εισί στερεώς μεν ακόσμως όμως ωκοδομημένα και

εστεγασμένα δια πλακών. Συμποσούνται εις τα δύο μέρη ομού 1.000 κτίρια, 12 εκκλησάι και σχολεία ελληνικών και αλληλοδιδασκτικών. Είναι έδρα Μουδیره, υπαγομένου εις Ιωάννινα, και εξαίρετου ανατολικού, διοριζόμενου απ' ευθείας εκ Κωνσταντινουπόλεως. Εις το Μέτσοβον υπάγονται 3 μόνον χωρία, το **Μαλακάσιον** με 80 κτίρια, η **Κουτσούφλιανη** με 50 και η **Μηλιά** με 50, οι δε κάτοικοι του κύκλου Μετζόβου συμποσούνται εις 7.000 ψυχών Ελλήνων τε και Ρωμίων, καταγινόμενων μάλλον εις τας τέχνας και το εμπόριον, και αποδημούντων το πλείστον εις την αλλοδαπήν, διό και πολλαί οικίαι υπάρχουν κεναί. Ευκατάστατοι άλλως τε και έχοντες εις διάφορα της Ευρώπης μέρη ικανούς πλουσίους συμπατριώτας, χαίρουσι και πολλά δωρήματα αυτών προς περιθαλψιν και προαγωγήν του τόπου, τα οποία ο αισχροκερδής σφετερισμός των προυχόντων και προ πάντων του τουρκίζοντος νυν κοτζαμπάση **Τσανάκα**, διασεδέαζουσι μέχρις αφανισμού. Μεταξύ των πολλών κατοίκων του Μετζόβου, υπάρχουν και πολλοί πτώχοι, χήραι και ορφανά, οίτινες λιμώττους δια την υπάρχουσιν εις τον τόπον ακρίβειαν των προς ζωάρκειαν αναγκαίων, διότι και σίτος, και όσπρια, και χειροτεχνήματα κλπ φέρονται μακρόθεν_ τον δε χειμώνα, κλειομένων των οδών ένεκα της χιόνος, επαπειλεί η πείνα τους κατοίκους του αποτόμου τούτου μερους.

[Στρατιωτική θαρύτης Μετζόβου]. Η πόλις Μετζόβου, ως κειμένη επί της οχύροτάτης διαβάσεως μεταξύ Ηπείρου και Θεσσαλίας, είναι σημείον επίσημον στρατηγικόν, η κατοχή του οποίου υπό του κατακτητικού στρατού είναι απολύτως αναγκαία. Η οδός εκ Μετζόβου εις Ιωάννινα θέλει περιγραφή κατά το περί Ηπείρου κεφάλαιον (όρα §.201).

Αθήνα, Μάιος 2016

Θωμάς Β. Ζιώγας

Πολιτικός Μηχανικός

(Μαστοροχωρίτης)

Email: thovaziogas@gmail.com

ΤΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΓΕΦΥΡΙΑ

Στα τεύχη 452-453 (Φεβρουάριος-Μάρτιος 2016) δημοσίευσα (ο υπογραφομένος) τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια του Ζαγορίου, όπως αυτά καταγράφονται στο βιβλίο της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου. Το βιβλίο τούτο της ΥΝΜΤΕ Ηπείρου σαν βάση καταγραφής και παρουσίασης έχει δύο κατηγορίες, δηλαδή α) τα γεφύρια που κηρύχθηκαν διατηρητέα μνημεία και β) τα υπόλοιπα υπάρχοντα ή κατεστραμμένα γεφύρια. Τέλος καλούσα εκεί τους αναγνώστες να επανορθώσουν ή να συμπληρώσουν ότι γνωρίζουν κι ας καταγράψουν και κάποιες ιστορίες.

Πρώτος απάντησε ο κ. Βασίλης Σπύρου, Δήμαρχος Ζαγορίου, που έχει παλιότερη εργασία του για τα πέτρινα γεφύρια του Ανατολικού Ζαγορίου. Στην πρώτη ενότητα της επιστολής του ο κ. Β. Σπύρου παραθέτει συμπληρωματικά στοιχεία, δηλαδή: α) Γεφύρι Καμπέρ Αγιά: Έχει άνοιγμα 18 μ. και ύψος 5 μ κι' αυτό είναι το χαρακτηριστικό του γνώρισμα, δηλαδή μεγάλο άνοιγμα καμάρας σε σχέση με το χαμηλό ύψος του. Άρα οι διαστάσεις της ΥΝΜΤΕ Ηπείρου, καμάρα 16,20 μ. και ύψος 5,5 μ. είναι λάθος. β) Γεφύρι Γκαλντερούσιας: Συμφωνεί ότι χτίστηκε το 1867 και ότι η ΥΝΜΤΕ Ηπείρου έκανε αναριθμητισμό γράφοντας 1867. γ) Γεφύρι Σλίβα ή Χαμ: Ο κ. Β. Σπύρου γράφει ότι κηρύχθηκε διατηρητέο, αλλά δεν σημειώνει με ποιο ΦΕΚ. δ) Γεφύρι Αδαμίδα ή Γκολογκάνη: Συμφωνεί ότι τόχτισε ο Γκολογκάνης και συνεπώς είναι λάθος το «Γκολογιάννης» της ΥΝΜΤΕ Ηπείρου. ε) Γεφύρι Γκίθα στο ρέμα της Ρίντζας: Δημοσιεύτηκε με αριθ. 3 στα μη διατηρητέα. Απομένει να το ονομάσουμε «γεφύρι Γκίθα» στ) Γεφύρι στο Στάλο: Δημοσιεύτηκε με αριθ. 7 στα μη διατηρητέα. Ο κ. Β. Σπύρου συμπληρώνει το όνομα «Πέτσια ή Κώττη» και το ρέμα «Νίκουρας» και όχι «Νίκορος» η) Γεφύρι Γκούρας στο Καβαλλάρι: Δημοσιεύτηκε με αριθ. 19 στα μη διατηρητέα. Ο κ. Β. Σπύρου διορθώνει σε «γεφύρι Γκούρας»

και όχι «Γκούμας» όπως το βιβλίο της ΥΝΜΤΕ Ηπείρου. Στην δεύτερη ενότητα ο κ. Β. Σπύρου σημειώνει γεφύρια τα οποία παραλήφθηκαν, ήτοι: α) Γεφύρι Γκούρας στο ομώνυμο ρέμα στο Τρίστενο, με ενσωματωμένη βρύση στο σώμα του γεφυριού. Παρατήρηση: Δημοσιεύεται στα μη διατηρητέα με αριθ. 16 «γεφύρι στο μύλο στο Τρίστενο». Πρόκειται λοιπόν για το ίδιο γεφύρι, β) Γεφύρι «Μπουρνόνη» εντός του οικισμού Τριστένου. γ) Γεφύρι «Ντόκου» σε ρέμα εντός οικισμού Γρεβενιτίου. δ) Γεφύρι «Σούλη» σε ρέμα εντός οικισμού Γρεβενιτίου. ε) Γεφύρι

Νίκουρας. ιστ) Γεφύρι «Λάκκου Σημαδιών» στο ομώνυμο ρέμα στο Καβαλλάρι. ιζ) Γεφύρι «Τσιώνα» στον Ανθρακίτη. ιη) Γεφύρι «Λάκκου Πασιά» στον Ανθρακίτη. ιθ) Γεφύρι «Σιώποτο» στον Ανθρακίτη. κ) Γεφύρι

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ

«Λεύκας» εντός οικισμού Ανθρακίτη. κα) Γεφύρι στο ρέμα Μελίσσι ή Αλή Πασά στο Δεμάτι στον πεζόδρομο Ιωάννινα-Μέτσοβο. Παρατήρηση: Έχουμε, σύμφωνα με όσα γράφει ο κ. Β. Σπύρου, γεφύρι «Γκούρας» στο Καβαλλάρι, στο Τρίστενο και στον Καστανώνα. Κάπως

Ο Ηλίας Καραγιάννης στο γεφύρι στη θέση «Βράγκαλη» του Καστανώνα.

«Παλιομάρα» νότια του Φλαμπουραρίου. στ) Γεφύρι «Σέσιο» ανάμεσα Ελατοχώρι-Φλαμπουράρι. ζ) Γεφύρι Τσερνεσιώτικο ή Αγίου Νικολάου ανάμεσα Ελατοχώρι-Καστανώνας, στον ποταμό Βάρδα. η) Γεφύρι «Παρθέν ή Στάια» ανάμεσα Ελατοχώρι-Μακρίνο, στον ποταμό Βάρδα. θ) Γεφύρι «Δοβώνη ή Αγίου Μηνά» ανάμεσα Ελατοχώρι-Μακρίνο, στον ποταμό Βάρδα. ι) Γεφύρι «Σταυρού» στον Καστανώνα, στο Δραγαριώτικο ρέμα. ια) Γεφύρι «Αη Γιάννη» στον Καστανώνα. ιβ) Γεφύρι «Γκούρας» στον Καστανώνα. ιγ) Γεφύρι «Τουκίλη» στον Καστανώνα στον παλιό δρόμο προς Δόλιανη. ιδ) Γεφύρι στη Βρυσούλα εντός οικισμού Δόλιανης, στο ρέμα Ρίντζας. ιε) Γεφύρι «Αλεξίδη» εντός οικισμού Δόλιανης, στο ρέμα

ανεξήγητο τρία γεφύρια με το ίδιο όνομα και μάλιστα όταν τα χωριά δεν συνορεύουν.

Ο δεύτερος που απάντησε στην έκκλησή μου είναι ο κ. Ηλίας Καραγιάννης, μόνιμος κάτοικος Καστανώνα. Σημειώνει στην επιστολή του έξι γεφύρια στον Καστανώνα, ήτοι: α) Γεφύρι στο ρέμα «Γκούρα». Τούτο καταγράφεται κι απ' τον Β. Σπύρου. Είναι μονότοξο και σκεπασμένο με πάξα απ' την διαπλάτυνση του δρόμου. Οδηγούσε απ' το χωριό στ' αμπέλια και στα χωράφια β) Γεφύρι στο ρέμα «Νουκαπάλου ή Σταματέσιο». Ήταν μονότοξο και γκρεμίστηκε «χάριν αστειότητος» από νεαρό χειριστή μπουλντόζας της MOMA την δεκαετία του '60, όταν γίνονταν διαπλάτυνση του δρόμου Καστανώνας-Μακρίνο. γ) Γεφύ-

ρι στη θέση «Αη Γιάννης». Μονότοξο που οδηγούσε στ' αμπέλια στη θέση «Σάντο». Χρειάζεται άμεση συντήρηση. δ) γεφύρι στη θέση «Βράγκαλη». Μονότοξο που οδηγούσε απ' το χωριό προς Φλαμπουράρι-Γρεβενίτι-Τρίστενο και Ιερά Μονή Βουτσάς. Οδηγούσε επίσης στον νερόμυλο του χωριού και στ' αμπέλια. Χρειάζεται άμεση συντήρηση. ε) Γεφύρι στη θέση «Καβαρέτση». Μονότοξο, γρεμισμένο από χρόνια, που οδηγούσε προς Δόλιανη. Παρατήρηση: Ίσως είναι το γεφύρι που έχτισε το 1853 ο Δημήτριος Μέγγλας, όπως γράφει ο Λαμπρίδης. Όρα μη διατηρητέα, αριθ. 1. στ) Γεφύρι μονότοξο στον Βάρδα ποταμό. Είναι αυτό που έχτισε ο Αθανάσιος Μέγγλας το 1828 και σήμερα δεν υπάρχει τίποτα απ' αυτό.

Ευχαριστίες πολλές στον κ. Β. Σπύρου και στον κ. Ηλία Καραγιάννη και ξαναπαρακαλώ όλους τους Ζαγορίσιους να γράψουν κάτι για τα γεφύρια των χωριών τους. Ο κ. Ηλίας θυμάται τον μπάρμπα Τάκη, τον μυλωνά και την κουλούρα που έφτιαχνε στη χόβολη από φρέσκο μυρωδάτο αλεύρι. Θυμάται ακόμα τα χρυσαφένια σταφύλια, τα γλυκύτατα σύκα και τα μυρωδάτα ροδάκινα που μάζευε ο αγροφύλακας πατέρας του κρατώντας την άκρη του σακακιού του και κάθονταν στον ίσκιο μ' άλλα παιδιά και τρώγα-νε.

Γράφουν οι ερευνητές ότι οι Ζαγορίσιοι δεν πατούσαν σε λάσπες και γι' αυτό έφτιαχναν γεφύρια. Τα γεφύρια μας είναι στοιχείο της οικονομίας του Ζαγορίου, πολιτιστικό αγαθό, κοινωνικό κριτήριο και σημείο αναφοράς για την Ξενιτιά ή επιστροφής Ξενιτεμένου.

Αν θέλουμε, φίλοι Ζαγορίσιοι, να μπει το Ζαγόρι στα πολιτιστικά μνημεία της Ουνέσκο πρέπει να αναδείξουμε τα γεφύρια μας, τα μονοπάτια μας, τα καλντερίμια μας, τις σκάλες κι ένα σωρό άλλα έργα των χεριών και των γροσίων.

Καλό καλοκαίρι στα χωριά μας.

ΤΑ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥΣ

Στις 8-2-16 το Χρηματιστήριο της Αθήνας σημείωσε τραγική πτώση κάτω απ' τις 500 μονάδες. Δεν μου περισσεύουν χρήματα για μετοχές και δεν ανησυχώ, όμως η απογοήτευσή μου για το μέλλον των χωριών μας εξογκούται. Η αιτία είναι, πλην των άλλων, η εκμηδένιση των κληροδοτημάτων και μάλιστα αυτών που στηρίζονταν σε μετοχές της Τραπεζής της Ελλάδος και της Εθνικής Τραπέζης. Ήδη η μετοχή της Εθνικής Τραπέζης έπεσε στα 0,25 ευρώ. Όσα κληροδοτήματα επένδυσαν σε ακίνητα υφίστανται λιγότερη ζημιά (Ξενοίκιαστα, φόροι ενοικίων, ΕΝΦΙΑ).

Η Ξενιτιά και τα λάσσα είναι κορυφαίες έννοιες για το Ζαγόρι. Ήταν μετάγγιση αίματος, ήταν κοινωνική αλληλεγγύη, ήταν κοινωνικό παντοπωλείο. Η Ήπειρος και ιδιαίτερα το Ζαγόρι περηφανεύεται για τους ευεργέτες και δωρητές που γέννησε. Η Ζαγορίσια ιστορία καταγράφει εκατοντάδες πρόσωπα που διακρίθηκαν για την κοινωνική τους προσφορά. Το 1802 ο Καπεσοβίτης λασσοθέτης Κώστας Γεωργίου αφήνει διαθήκη και ορίζει ότι οι ετήσιοι τόκοι απ' τις καταθέσεις του να διατίθενται για το σχολείο, τον δάσκαλο και τους μαθητές και σημειώνει ιδιαίτερα για τους μαθητές: «...για να μάθουν να αναγνώθουν και να νοούν τι αναγνώθουν». Τα λάσσα του

Ζαγορίου, δηλαδή οι τόκοι απ' τις τραπεζικές καταθέσεις, ξοδεύονταν για τις εκκλησίες, τα σχολεία, τους φτωχούς, τους γερόντους, τις βρύσες, τα καλντερίμια, τα γεφύρια και γι' άλλες κοινωνικές ανάγκες. Ακόμα και για γιατρούς και για φάρμακα (Τσεπέλοβο, Τσερβάρι κλπ.). Σήμερα φθάσαμε στο σημείο να έχουν μηδενιστεί τα κεφάλαια που μετατράπηκαν σε μετοχές. Εδώ και 150 χρόνια πίσω οι λασσοφαγάδες έτρωγαν τους τόκους και τα μερίσματα, σήμερα φαγώθηκαν και τα κεφάλαια. Πριν 150 χρόνια ο Ι. Λαμπρίδης έγραφε: «οι αρχόντοι τρών' τα λάσσα κι οι φτωχοί νουρές 'πο πράσσα». Κι έγραφε ακόμα ο Ι. Λαμπρίδης στα Ηπειρ. Αγαθ. σελ. 6 τα εξής: «Ο μη κηδόμενος περί του μέλλοντος των κληροδοτημάτων και της πιστής αυτών και αμετατρέπτου εκτελέσεως είναι εθνοκατάρατος. Τα παρά των ευεργετών διατατόμενα αμετάτρεπτα και ασφαλή δέον οι εκτελεστές και επίτροποι να τηρώσιν, ίνα εις τας ευγενείς εκείνων διαθέσεις καταλλήλως ανταποκρίνονται και το φοβερόν και αδέκαστον του παντοδυνάμου κριτήριον αποφύγωσι». Εκτελεστές και επίτροποι και κάθε άλλος υπαίτιος ως σήμερα ας υποστούν το αδέκαστον κριτήριο του παντοδυνάμου. Και ο Ι. Ν. Νικολαΐδης στο βιβλίο του «Η νεοελληνική παράδοση

και το ελεύθερο ελληνικό κράτος», Γιάννινα 1973, σελ. 45-46, γράφει: «Η διαχείριση των κοινών δημιουργούσε ευκαιρίες άνομου πλουτισμού. Στα Γιάννινα π.χ., από ό,τι έχουμε υπόψη μας, υπήρχαν κατά καιρούς έντονη αντιθέσεις μεταξύ ομάδων προυχόντων, που κάθε μια αγωνίζονταν να εξασφαλίσει την εκλογή και τη συμμετοχή στη διοίκηση, που ήταν συνδεδεμένη με τη διαχείριση μεγάλων χρηματικών ποσών, προερχομένων από τα κληροδοτήματα και τις ενισχύσεις των ευεργετών. Οι αντιθέσεις αυτές, που έρχονταν και στη δημοσιότητα, υποχρέωσαν αρκετές φορές τους ευεργέτες να αναστείλουν τις δωρεές τους, προς ζημιά του κοινωνικού συνόλου και να αναζητήσουν πρόσωπα κατάλληλα για να τους εμπιστευθούν τη διαχείριση των χρημάτων τους». Κι αν τότε ο άνομος πλουτισμός στόχευε στους τόκους των καταθέσεων σήμερα φτάσαμε στο σημείο να μην υπάρχουν ούτε κεφάλαια.

Λαμπρές σελίδες ιστορίας για τα χωριά του Ζαγορίου την περίοδο της τουρκοκρατίας κι απ' το 1912-1913 με την απελευθέρωση το κράτος αγνοεί το Ζαγόρι και τον κόσμο του. Αγνοεί ολόκληρη την Ήπειρο των ευεργετών συμπεριλαμβανομένων και των ευεργετών της Βορείου Ηπείρου. Αγαθοεργίες τέλος. Επανερχομαι στα κληροδοτήματα και στις μετοχές τους. Τα τελευταία χρόνια του 20ού αιώνα οι μετοχές κρατούσαν την αξία τους και μοιράζονταν ικανά ποσά σε μερίσματα. Μπαίνοντας ο 21ος αιώνας οι μετοχές γίνονται όργανο οικονομικής πολιτικής. Για πολλά χρόνια τα μερίσματα διατίθενται απ' τις κυβερνήσεις για κοινωνική πολιτική ή το χειρότερο χρησιμοποιούνται για αύξηση

μετοχικού κεφαλαίου. Τα κόμματα, οι πολιτικοί μας και οι κυβερνήσεις μας ακολουθήσαν καταστροφική οικονομική πολιτική με συνέπεια οι μετοχές των τραπεζών να μηδενιστούν. Χρησιμοποιήσαν οι εκάστοτε κυβερνήσεις ξένα κεφάλαια για άσκηση οικονομικής πολιτικής.

Ο ευρύς κοινωνικός σκοπός των κληροδοτημάτων έγινε πιόνι των οικονομικών στόχων του καπιταλισμού και του κέρδους. Τρίζουν τα κόκκαλα του Γεωργίου Σταύρου και του πατέρα του Σταύρου Τζαμπαλάμου (υπουργού οικονομικών του Αλή πασά στα έσοδα). Τρίζουν τα κόκκαλα του Ριζάρη, των Πασχάληδων, των Πλακιδάων, του Λαμπρίδη, του Τσοούφλη και χιλιάδων άλλων λασσοθετών.

Το σλόγκαν «μαζί τα φάγαμε» δεν αγγίζει τους Ζαγορίσιους. Τάφαγε το υδροκέφαλο κέντρο της Αθήνας και έγινε ο Σαρωνικός «αχόρταγος» από περιττώματα. Οι Ζαγορίσιοι Ξενιτεύτηκαν για να μη ξαναγυρίσουν στα χωριά τους. Ο πατριωτισμός χάθηκε, οι αγαθοεργίες εξέλειπαν και μερικά χωριά μας το χειμώνα δεν έχουν μια ψυχή. Τα κληροδοτήματα-λάσσα-για το Ζαγόρι αποτελούν πια ιστορία.

Απόστολος Ντιναλέξης

Παραδοσιακή ξυλεία • Χειροποίητα έπιπλα

Μ. Κοντογιάννης
Ηλιοχώρι Ζαγορίου
Τηλ. 26530 22762 6974064268
www.kontogianniswood.webs.com

Παραδοσιακός Ξενώνας

ΑΛΚΗΣΤΙΣ

Απορραγέοι Κεντρικό Ζαγόρι
Ιωάννινα
Τηλ. (0653) 22648
(0651) 30764 - 35564

ΟΙ ΚΑΠΕΣΟΒΙΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΒΙΚΟΣ

(Απόσπασμα από ανέκδοτο έργο του Θουκυδίδη Παπαγεωργίου)

Οι Καπεσοβίτες εκτός από τα πολλά σούρτα - φέρτα που είχαν με το Βίκο σαν κυνηγοί, σαν ψαράδες και σαν κτηνοτρόφοι έκαναν και την ετήσια εκδρομή τους στις εκβολές του Μέγα Λάκκου, στο κλήμα, με μεγάλη συνέπεια! Κάθε χρόνο 10-20 άτομα κάθε ηλικίας, από πρωτόβγαλτα παιδιούρια μέχρι «κάποιες ηλικίας», εκδράμαμε σ' αυτόν τον παραδεισένιο τόπο, όπου και διανυκτερεύαμε. Μέσα στη δεξιά συστάδα των δέντρων στην εκβολή του Μέγα Λάκκου στο Μεγάλο Βίκο υπάρχει χώρος ειδικά διαμορφωμένος για το σκοπό αυτό, που συγκροτείται από δυο ομόκεντρους κύκλους από πέτρες ακατέργαστες ποταμίσιες. Ο ένας κύκλος με διάμετρο δυο μέτρα περίπου ήταν ή εστία που έκαιγε ολονυχτίς. Ο δεύτερος' μεγάλος κύκλος χτισμένος άτεχνα, που μπορεί να είναι και αρχέγονος 50-90 πόντους ψηλός περιβάλλει τη εστία αφήνοντας γύρω-γύρω από τη φωτιά κενό δυο μέτρων περίπου. Χωρούσαν αρκετοί να κοιμηθούν ακριβώς με τα πόδια στη φωτιά και το κεφάλι προφυλαγμένο από το τοιχάκι του δεύτερου κύκλου. Ήταν από τις πιο όμορφες ομαδικές εκδηλώσεις του χωριού. Συμμετείχε ανελλιπώς από πολύ μικρός. Την οξεία «βικιτίδα» από τη οποία πάσχω από τότε την άρπαξα, και είναι ανίατη...

Ξεκινούσε το παρδαλό τσούρμιο των εκδρομών από το μεσοχώρι ακολουθώντας το βασικό μονοπάτι πρόσβαση στο Βίκο, δυτικά. Τα περάγματα και τα χάχανα δημιουργούσαν ασφαλώς μια ευχάριστη...ηχορύπανση που τρόμαζε φτερωτούς και τετράποδους μόνιμους ενοίκους της Μεγάλης Χαράδρας. Μέσα στις τρεις-τέσσερες ώρες της διαδρομής μέχρι τον προορισμό μας είχαμε ακούσει από τους μεγαλύτερους για κάθε οβίρα που προσπερνούσαμε πολλές ψαρεματικές ιστορίες και για κάθε ζωνάρι πολλά κυνηγετικά κατορθώματα. Κάθε χρονιά τα ίδια από διαφορετικό κάθε φορά συμμετέχοντα στην εκδρομή. Κάτι τέτοια μας πήραν τα μυαλά και κολλήσαμε... Όλα τα παιδιά βιάζονται να μεγαλώσουν. Εμείς είχαμε ένα λόγο παραπάνω και αδημονούσαμε τόσο πολύ!

Η πρώτη δουλειά μόλις φτάναμε ήταν να κόψουμε κλάρες από μεράντζες και φιλύρες και να φτιάκουμε το κρεβάτι μας. Το «όπως στρώσεις θα κοιμηθείς» εδώ δεν ήταν καθόλου σχήμα λόγου... Και ξερά κούτσουρα μαζεύαμε για την ολονυχτία πυροπροστασία μας και από το κρύο που πάντα είναι τσουχτερό, αλλά και από απροσκάλεστους ανεπιθύμητους «επισκέπτες». Κι αμέσως μετά άρχιζαν οι δραστηριότητες με τα νερά στα Ρέματα του Μέγα Λάκκου, τις

Στη χαράδρα του Βίκου (Εθνικός Δρυμός)

(Φωτ. Απ. Βερτόδουλου)

οβίρες δηλαδή που σχημάτιζαν τα νερά που έρχονταν από το Κλήμα, την ξακουσμένη πηγή λίγο πιο ψηλά... Κάποιοι ψάρευαν με αγκίστρι. Για ψαροκάλαμο έκοβαν μια βέργα από λεφτοκαρυά που γέονταν πανύψηλες και λεπτές. Άλλοι σπλόνιζαν με λεπούσια, παρόλο που αυτή η μέθοδος δεν ήταν και τόσο αποτελεσματική, εφόσον το νερό δεν ήταν στάσιμο. Πάντα κάτι θα πιάναμε. Με πολλά ή και με λίγα θα γινόταν μία «θυσία». Άλλοι έκαναν μπάνιο, ας το πούμε μπάνιο... Τα παιδιά ανέβαιναν σ' ένα μεγάλο κοτρώνι και πιηδούσαν μέσα στην οβίρα, οι άντρες με το βρακί μουσκεύονταν και λιάζονταν και οι γυναίκες μάζευαν τα φουστάνια και τσαλαβουτούσαν μέχρι το γόνα στο νερό. Ένας χαμός! Ένας γλυκός χαμός που συμμετείχαν όλοι, μικροί και μεγάλοι, άντρες και γυναίκες με μια φιλοπαίμονα ευχάριστη διάθεση και ανεμελιά κάτι που χαρακτηρίζει κατά κανόνα το παιδικό παιχνίδι. Εκείνα τα αλησμόνητα χρόνια της «αθωότητας» μου με γοητεύει και με συγκινούσε ιδιαίτερα ένα μόνοιασμα που βίωνα στην κοινωνική ζωή του Καπεσώβου. Τώρα περνάμε χρόνια δισεχτα...

Με το σούρουπο συμμαζεύομασταν. Άναβε η φωτιά, παίρναμε θέση και άρχιζε η προετοιμασία για το δείπνο. Ο καθένας έβγαζε τα ψωμοτύρια του, τα σκορδοκρέμμυδά του, κανένα αβγό βρασμένο σφιχτό και ασφαλώς πίτες. Άνοιγαν τα κλειδοπίνακα με τα έχη του καθενός και τοποθετούνταν σε περίοπτη θέση για να δοκιμάζουν κι άλλοι. Πλαστικά δεν είχαν βγει ακόμα... Κάνα δυο ασχολούνται με το ψήσιμο των ψαριών περασμένα σε μακριές βέργες. Ήταν έτοιμα καθαρισμένα και αλατισμένα από νωρίς. Η δυνατή πύρα της τζιμαλάς που έκαιγε στο κέντρο δεν επέτρεπε καρβου-

νιές και σχάρες και τέτοια... Αυτή ήταν η θυσία μας στον αρχέγονο θεό Βίκο. Σε λίγο έβγαιναν στο φόρα και τα μπουκαλάκια με το τσίπουρο. Α! Οι Καπεσοβίτες το τσίπουρο το είχαν σε πρώτη χρήση... Ψωμί δεν είχανε να φάνε, κι αντί να κάνουν κουμάντο για σιτάρι, αμπέλια δούλευαν και με πολύ μεράκι μάλιστα... Και το τσίπουρο λειτουργούσε στη χαρούμενη παιδιών και άρχιζαν οι μουσιλέδες (=διάβαζε ανέκδοτα), που όσο περνούσε η ώρα γίνονταν και πιο αλμυρά (=διάβαζε σόκιν). Οι Καπεσοβίτες πάντα είχανε μια σκωπτική διάθεση, μια ελευθεριότητα που έφτανε σε πολύ προχωρημένο για την εποχή επίπεδο. Κανένας δεν σοκαριζόταν, όλα γίνονταν αποδεκτά σαν απλά και αυτονόητα...

Φεξερό δεν υπήρχε. Ό,τι έφεγγαν μόνο οι φλόγες της φωτιάς που τότε έκαναν τη νύχτα μέρα ανατρεφόμενες με μπόλικά κούτσουρα, τότε καταλάγιαζαν και ρόδιζαν τα υπομειδιώντα πρόσωπα των κατασκηνωτών που βίωναν στιγμές απέραντης ευτυχίας. Και τα κλωνάρια των πανύψηλων δέντρων που μας περιέβαλλαν ρόδιζε η πύρα της φωτιάς δημιουργώντας ένα παραμυθένιο σκηνικό. Μερικές φορές τύχαινε και σε γιομάτο φεγγάρι, μια φορά και σε πανσέληνο. Τότε το σκηνικό ξεμάκρυνε ως τον απέναντι θεόρατο γρανιτένιο τοίχο, που με τα παιχνιδίσματα των φωτοσκιάσεων και των δέντρων που αιωρούνταν στο πουθενά γίνονταν εξωκοσμικό... θυμάμαι ένα ρίγος που ένιωθα όταν πήγαινα παραδίπλα στο λάκκο για νερό ή «προς νερού μου». Θα είναι από την ποταμιά, έλεγα, που πάντα

τη νύχτα τσούζει, αλλά το ήξερα πως είναι ένας αδιόρατος φόβος απ' όλα αυτά που μου συνέβαιναν. Μικρό παιδάκι ήμουνα... Κι όταν μεγάλωσα καμπίοσσο πάλι το ίδιο ρίγος ένιωθα, πάλι την ποταμιά ενοχοποιούσα και πάλι ήξερα πως δεν είναι φόβος ετούτο που συγκλονίζει. Ήταν βαθιά συγκίνηση μέσα σ'αυτή τη νύχτα που ήταν «νύχτα γιομάτη θάματα, νύχτα γιομάτη μάγια»... Ενωθα αλαφροίσκιωτος!

Όταν για πρώτη φορά επισκέφτηκα το Μέγα Λάκκο, παιδί πράμα ακόμα, λίγο πριν φτάσουμε σε μια στάση μας στα Τρεμογιόφυρα λέει ο Μπαμπάς ο Ευριπίδης: «Ακούσαταν; Η Αργυρή από το Βραδέτο έχασε κάμπουσα γίδα κι θα βγει τ' νύχτα να τα μαυλίσ' εικι κατά του Μέγα Λάκκου. Τι να καν' η καμην'...» Τίποτα άλλο. Κάτι πολύ συνηθισμένο και στο χωριό μας... Όταν νύχτωσε και συνέβησαν όλα αυτά που σας μολόγησα, και το τσιμπούσι και τα τραγούδια και τα χάχανα και έγινε μια σχετική ησυχία ακούστηκε μια κραυγή, μια σπαραξικάρδια φωνή, ένα σκούξιμο, πώς να το πει κανένας, που το πολλαπλασίαζε η ηχώ και δονούσε τη χαράδρα. «Η Αργυρή είπαν οι μεγάλοι μ' ένα στόμα. Τίποτε άλλο... Ωσπου είχα τα μάτια μου ανοιχτά η καμμένη η Αργυρή μαυλούσε εναγωνίως τα γίδια της...

Την επόμενη χρονιά εντελώς τα ίδια. Η ίδια ενημέρωση πριν φτάσουμε, πάλι η καμην' η Αργυρή έχασε τα γίδια της... Νύχτωσε, πάλι η κραυγή, πάλι το επιμύθιο: «Η Αργυρή!» «Η Αργυρή» είπα κι εγώ γελώντας πονηρά. Τίποτα άλλο. Κανένα σχόλιο για τη συμπαιγνία των μεγάλων. Συμμετείχε και τούτη τη φορά παιδί που έκανε την παρθενική του διείδυση στη μεγάλη χαράδρα. Τα ανατριχιαστικό σκούξιμο του αγριοπετεινού και του υπόλοιπου ζωικού βασιλείου της χαράδρας όλη τη νύχτα θα μπορούσε να αποβεί τραυματική εμπειρία για τον εκάστοτε πρωτάρη. Ήταν φαίνεται δοκιμασμένο από χρόνο το εφεύρημα με την Αργυρή. Το ακολουθούσα κι εγώ με συνέπεια, όταν μεγάλωσα κι έπρεπε να προφυλάξω τους εκάστοτε πρωτάρηδες από αντιδράσεις πανικού. Ενα τέτοιο ενδεχόμενο θα ήταν κόλαση...

Αυτές οι Καπεσοβίτικες διανυκτερεύσεις στο Μέγα Λάκκο ήταν συγκλονιστικές. Ό,τι πιο δυνατό θα μπορούσε να βιώσει άνθρωπος που αγαπά τη φύση και τα ανεκτίμητα δώρα της, εκεί στο Μέγα Λάκκο το βίωσε. Ένα Αυγουστιάτικο βράδυ όμως το 1970 ήταν πολύ, πάρα πολύ αλλιώτικο απ' τα' άλλα! Δεκαέξι νομάτοι ήμασταν με...

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Προς

«Το Ζαγόρι μας»

Σίνα 4 - Ιωάννινα - 45 444

Μαρούσι 10.6.2016

Κύριε Δ/τά

Στο τελευταίο τεύχος της περιοδικής έκδοσης «Το Ζαγόρι μας», γίνεται αναφορά στο θέμα προστασίας της παραδοσιακής μας αρχιτεκτονικής. Νομίζω πως «Το Ζαγόρι μας» πρέπει να κρατήσει ως στόχο του αυτές τις αναφορές, ώστε περισσότεροι να ευαισθητοποιηθούν να μείνει το Ζαγόρι μας ζωντανό. Γι' αυτό και 'γώ σκέφτηκα να καταθέσω κάποιες απόψεις μου. Θα χαρώ δε αν τις κρίνετε άξιες για δημοσίευση.

Φιλικά

Βασίλης Χαρίσης

Στο φύλλο τ. 455/5.2016 του «Ζαγοριού μας», με χαρά είδα να γίνεται λόγος για προβλήματα και θεωρίες προστασίας της παραδοσιακής μας Αρχιτεκτονικής' πιο σωστά, της παραδοσιακής μας Αρχιτεκτονικής Τέχνης. Γιατί, Αρχιτεκτονική δεν είναι η Τεχνική του «δομείν», αλλά η «Τέχνη ή διδάσκαλος» του «διακονείν» και «θεραπεύειν» «νουν και καρδιαν», κι ανάγκες καθημερινές και όσα προβάλλουν οι υπαρξιακές του ανθρώπου αγωνίες - «πάντα πλέκων εις κάλλος ... και αρμονίαν». Και έτσι, χαλκευμένη από αιτήματα της εποχής και του τόπου και φορτίο την εμπειρία αιώνων, το έργο της έφτασε να είναι άξιος εκφραστής του προγονικού μας κόσμου.

Θέλοντας να καταθέσω κάποιες θέσεις μου, θα 'λεγα πως ένα παραδοσιακό κτίσμα,

απλό ή αρχοντικό, είναι ένας μύθος που ντύθηκε το μυστήριο του χρόνου, έγινε απόηχος και «τα αληθή λέγει», αλλά και μια μαρτυρία. γιατί έχει πολλά να μολογήσει: τα ψηλά του τοίχια, που με την ορθοστάσια τους σημαίνουν την καρτερία του απέναντι στους καιρούς και τα «ξωτικά», όμοια με τη λεβεντιά' οι «πλακαριές» που στάζουν σταλάματα και οι «γρεντιές» μ' ό,τι τους απόμεινε από ίνες, όμοιες με ρυτίδες, και ρόζους, μαρτυρούν τους αγώνες στα πολλά τους χρόνια' ο ρόδακας στον «οντά», καταμεσής στον ουρανό, που τον είπαμε «ταβάνι» κι οροφή (καλαμένια σκέπη), και συμβολίζει τον ζωοποιό ήλιο, είναι μια αναφορά στα ουράνια και, συνακόλουθα, στην πίστη. Γι' αυτό και μπορεί να ειπωθεί πως ένα παλιό παραδοσιακό έργο είναι μια οντότητα στα γηρατειά της, όπου χρόνια και χρόνια με κόπους μιας ζωής, κι αγωνίες και καημούς, κάποιος κατέθεσε τη βιωματική τους εμπειρία ώστε να γίνει τρόπος ζωής - πολιτισμός.

Κάποτε ο μάστορας όταν έχτιζε τ' αρχοντικό ή το καλύβι, την γνωστή ζαγορίσια αυλόπορτα και το γιοφύρι, βίωνε το «Κοινό των Ζαγορισιών» και άκουγε το λόγο του Ανώνυμου του Έλληνα να λέει: «είμαι ένα μέρος του όλου, πώς να ασχημονίσω;» χαιδεύει την πέτρα πριν την συν/ταιριάξει μ' άλλη, και τάζει το έργο με υλικό και στολίδια να στεριώσει, να ψηλώσει, να 'μορφώνει και να καμαρώνει. Σήμερα, ο αρμόδιος να διαχειριστεί αυτόν τον ξεχωριστό κόσμο, ο «Μηχανικός», ζει μέσα στους ή-

χους του «δοξάστε με»' κι ανήμπορος, μέσα σ' αυτό το βουητό να νοήσει τα μηνύματα της παράδοσης, κι αδύναμος να αφουγκραστεί τον «ένδον ήχον» του τόπου, προσπαθεί μέσα από διατάξεις νόμων και Πολεοδομικά Γραφεία, να διαχειριστεί αιτήματα, ενός άλλου πολιτισμού. Ιδού το πρόβλημα ...

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΝ. ΧΑΡΙΣΗΣ
Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος

Περίπου 40 χρόνια πριν, συνέταξα το Π. Δ/μα προστασίας των παραδοσιακών οικισμών των Ζαγοροχωριών, όχι για να σωθεί η αρχιτεκτονική και πολεοδομική τους παράδοση, αλλά για να μπει φρένο στον αλόγιστο βανδαλισμό. Γι' αυτό και, τότε, διетύπωσα την ευχή, αφού πρώτα δοκιμασθεί, κάποιος κάποτε να το αναθεωρήσουν. Όμως, επεκράτησε το: «ωχ δε βαριέσαι βρε αδερφέ» και όπως πάντα, ο δαίμων βρήκε τον τρόπο της καταστροφής: την παρανομία και το μορφολογικό μμητισμό - το αυθαίρετο και τη «μαίμου». Γι' αυτό πιστεύω πως δεν πρόκειται να υπάρξει προστασία όσο «της περί αισθητόν και νοητόν δόξας» δεν νοούμε, και όσο, ως τρόπο συμβολής θα προβάλλουμε την πολυειπωμένη «ανα/παλαίωση»! Δηλαδή, κάνει το νέο παραδοσιακό φορώντας του... φουστάνελα, όπως κάποιος που θέλουν να δείχνουν ταπεινοί, φορώντας πανάκριβο «τζίν» επιμελώς ατημέλητο.

Ιδού το πρόβλημα: αυτό το αρχοντικό, αυτό το γιοφύρι, αυτό το ξωκκλήσι κι αυτόν τον κόσμο των απόηχων και των άρρητων μηνυμάτων του τόπου, πώς να τα χειριστείς

«ίνα μη κενωθεί το πνεύμα» της παράδοσης; Φαίνεται πως η παραδοσιακή αρχιτεκτονική τέχνη, δεν ανα/γεννιέται και πως η όποια προσπάθεια προστασίας της, απαιτεί πίστη και γνώση' τη «γνώση διά της πίστewς», αντί την «πίστιν διά της γνώσεως», που αναζητάμε. Γι' αυτό και, εν τέλει, κρίνω πως η ζητούμενη προστασία της αρχιτεκτονικής τέχνης απαιτεί τη μύηση στις αξίες της.

Πιστεύω πως νουθεσία χρειάζεται, για το πώς πρέπει να βλέπεις το άδηλο και για το πώς ν' αφουγκράζεσαι τους «ένδον ήχους». Όπως κάποτε, μ' έμαθε ο αείμνηστος και μέγας αρχιτέκτονας Άρης Κωνσταντινίδης όταν, περιδιαβαίνοντας στο Μονοδένδρι και φωτογραφίζοντας εδώ και εκεί, τον άκουσα κάποια στιγμή να μου φωνάζει, «έλα να δεις ένα αρχαίο ναό». Πήγα, και τι να ιδώ. Ξαφνιάστηκα, όταν μου έδειξε την όψη μιας φτωχής καλύβας που δεν είχε, όσα ήξερα: ούτε κολώνες με νόκρανα, ούτε θρινικούς με γλύφες και ζωφόρους, και ούτε σετώματα με θεούς και ημίθεους και τιτανομαχίες. Όμως, είχε το ύψος και το ήθος αρχαίου ναού. Και τότε είδα και κατάλαβα το εντελές που, «χωρίς αιδώ και λύπην», το είπαμε ευτελές.

Κλείνοντας θα έλεγα, ας μην αναζητούμε «συνταγές» προστασίας της παραδοσιακής μας Αρχιτεκτονικής Τέχνης, γιατί δεν υπάρχουν. Φτάνει η κατανόηση που θα φέρει πίστη κι αυτή, με τη σειρά της, θα φέρει σεέβας και έννοια για φροντίδα.

Πήραμε, εγώ και η σύζυγός μου Μυρτώ, το εξαίρετο πόνημα με τον τίτλο «Κατάθεση ψυχής» της εκλεκτής συγγραφέως Πηνελόπης Β. Κυργιάννη-Μπούρη, η οποία είχε την ευγενή καλωσύνη να μας το χαρίσει με ειδική αφιέρωση και να μας το παραδώσει «ιδίως χερσί». Την ευχαριστούμε θερμά. Το διάβασα απνευστί και η ανάγνωσής του μου έφερε στο νου πάρα πολλές σκέψεις, οι οποίες με «παρπήσαν» και είδα κι' έπαθα ώσπου να τις τοποθετήσω σε μια σειρά.

Το χωριό Μεσοβούνι του Δυτικού Ζαγορίου, είναι ωραίο και πολύ γνωστό από παλιά και τώρα.

Πρώτον, γιατί ανήκει στην ίδια περιοχή με το δικό μου χωριό, το Πάπιγκο, που για να πάει κανείς σ' αυτό υποχρεωτικά πρέπει να περάσει από το Μεσοβούνι.

Δεύτερον, γιατί τόσο ο παπ-

«Κατάθεση ψυχής» της Πηνελόπης Β. Κυργιάννη-Μπούρη Μεσοβούνι Ζαγορίου Ιωάννινα 2015

πούς μου εκ μητρός ιερέας και δάσκαλος Κων/νος Μανέκας εξ Αρίστης, διετέλεσε πολλά χρόνια εφημέριος αυτού, όσο και ο πατέρας μου Ιερέας Γεώργιος Παπαϊωάννου, ήταν επίσης εφημέριος του Μεσοβουνίου επί πολλά χρόνια. Και πολλές φορές, μικρός που ήμουνα, τότε ο παππούς μου και τότε ο πατέρας μου, πηγαίνοντας στο Μεσοβούνι, συνήθως του αγίου Χαραλάμπους, πολιούχου του Μεσοβουνίου, καθώς και τις μεγάλες γιορτές Πάσχα και Χριστουγέννων, με παίρνανε μαζί τους για να τους βοηθή στο Ιερό, μάλιστα θυμάμαι έντονα τις πασχαλιτικές «κλούρες» (κουλούρες) που παρασκεύαζαν το Πάσχα οι Μεσοβουνιώτισσες νοικοκυρές με σιτάλευρο και ρεβυθάλευρο και προσέφεραν

και στον Ιερέα, τις οποίες εδοκίμασα κι' εγώ, ήσαν πολύ νόστιμες.

Αλλά και μεγάλος αργότερα, όταν ο πατέρας μου ήταν εφημέριος πήγα μερικές φορές εκεί και κατέλυσα στο ωραιότατο σπίτι του Σπύρου Χαβά, που

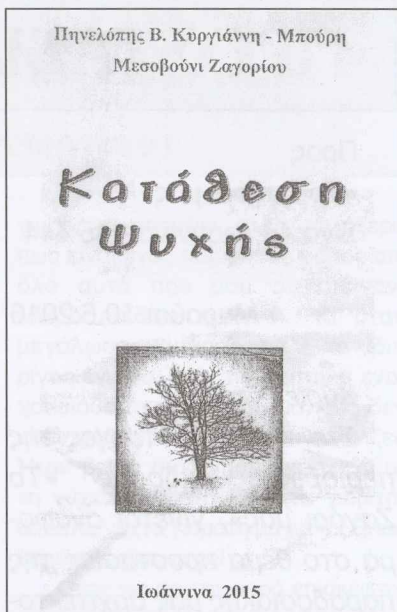
Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

ήταν, αριστερά των εισερχομένων, στο Μεσοβούνι, από τα Γιάννινα, στις κορυφές ενός ωραίου πέτρινου λοφίσκου με τα λιγοστά εναπομείναντα σημαδιακά αιωνόβια δέντρα δρυός (βελανιδιάς).

Αλλά και η συγγραφέας αξιότιμη κ. Πηνελόπη Β. Κυργιάννη-Μπούρη, ως δασκάλα, ως θυγατέρα δασκάλου και σύζυγος δασκάλου και ως απόγονος εκ μητρός από τη μεγάλη οικογένεια Πέτσκου ή Πεσκοπούλου κι' ακόμη περισσότερο γνωστή, από τα δημοσιευόμενα στην εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ» και συνήθως κοινωνικού περιεχομένου άρθρα της, που άφοβα γράφει, υποστηρίζοντας το δίκαιο, το σωστό, το πρέπει.

Η συγγραφέας, λοιπόν, κ. Πηνελόπη Β. Κυργιάννη-Μπούρη, αποφάσισε –και πολύ καλά έπραξε– και ανέβηκε στη σκηνή του Μεσοβουνίου, άνοιξε την αυλαία και μας παρουσίασε αυτό το καθ' όλα τέλει από πάσης απόψεως πόνημά της, πολύ προσεγμένο, καλοτυπωμένο και καλογραμμένο σε ρέουσα καθαρή ελληνική γλώσσα.

Κατ' αρχήν μας ξεναγεί εν συντομία στα αξιοθέατα του χωριού της, Εκκλησία, Σχολείο, πλακόστρωτη πλατεία και τους καθαρούς του δρόμους κι' έπειτα πιασμένη χέρι με χέρι με την Αγάπη και την καλωσύνη μας οδηγεί στα νοικοκυρεμένα αρχοντόσπιτα και στα απλά σπιτάκια, κατά Μαχαλά, φάρα και οικογένεια και μας συστήνει όλους τους συγχωριανούς της από τα μωρά μέχρι τους υπερήλικες και πάντοτε πρόθυμα μιλάει μαζί τους, άλλοτε για τις μπόρες της ζωής τους και ταυτόχρονα να συμπάσχει, να

συμπνάνει, να παρηγορεί και να κλαίει μαζί τους και άλλοτε στις χαρές τους, να συγχαίρεται, να τραγουδά και να χορεύει μαζί τους, λέγοντας πάντοτε σε όλους αδιακρίτως, τα καλύτερα, με την καρδιά της, λόγια και όλη αυτή η συμπεριφορά της μοιάζει σαν ένα χαρούμενο προσκλητήριο όλων των Μεσοβουνιωτών «ζώντων τε και κεκοιμημένων»!

Και η εξαίρετη συγγραφέας κ. Πηνελόπη Β. Κυργιάννη-Μπούρη, αντί προλόγου, κλείνει την αυλαία, πρώτα με τα ωραιότατα δικά της κείμενα (πεζά και ποιήματα), μεστά περιεχομένου, συναισθημάτων και νοσταλγίας κι' έπειτα κείμενα με πνευματικά συνδεδικά στοιχεία: Αγάπη, Ελπίδα, Πίστη, Σοφία, απαραίτητα στη σύσταση και διατήρηση μικρών και μεγάλων κοινωνικών ομάδων, αλλά και στην πορεία του κάθε ανθρώπου από τούτη τη Γη στον Ουρανό.

Και αυτά τα κείμενα προσπαθεί να μεταλαμπαδεύσει και στα χαριτωμένα εγγονάκια της:

«...Πολύχρονη αγάπη μου και να βαδίζεις στη ζωή!!!!...»

Με πίστη, με ελπίδα, με αγάπη, με σοφία!...

Η γιαγιά Πηνελόπη» (Λίγα λόγια της γιαγιάς, απ' την καρδιά της, στην εγγονύλα της Ελπίδα, στη διπλή γιορτή που σήμερα γιορτάζει γενέθλια και ονομαστική». Σελ. 248.

Κα. Μπούρη θερμά συγχαρητήρια.

Το συνιστώ ανεπιφύλακτα σε όλους τους Μεσοβουνιώτες, τους φίλους του Μεσοβουνίου και όχι μόνον. Ο χρόνος που θα διαθέσουν για να το διαβάσουν, να είναι βέβαιοι, ότι δεν θα πάει χαμένος.

Μια συλλογή δεκαπέντε διηγημάτων του Κουρενιώτη δικηγόρου Γιάννη Τζέρπου, αφιερωμένα «Σε δυο φτερούγες που κλείσαν πρόωρα, την Πόπη μου και σε δυο φτερούγες που πετάνε δίπλα μου και με στηρίζουν, τη Νίκη».

Αναμνήσεις και βιώματα της παιδικής ηλικίας για έναν αγαπημένο κόσμο που έσβησε και έφυγε ανεπιστρεπτή. Γράφτηκαν, όπως ο ίδιος αναφέρει, για «δική του εκτόνωση», αλλά ο αναγνώστης βρίσκει μέσα σ' αυτές τις μικρές ιστορίες και τον εαυτό του, προσωπικά βιώματα ξεχασμένα, καταχωνιασμένα στη λήθη. Το κέντρο των διηγημάτων του περιστρέφεται γύρω από τη γενέτειρά του, τα Κούρεντα, στα μέσα του περασμένου αιώνα, σε μια εποχή που χάθηκε το κύτταρο της Κοινότητας και μαζί του ο πολιτισμός των ηπειρωτικών χωριών.

Έχω προσωπική γνώμη για το μεγαλοχώρι, τα Κούρεντα και τους γοητευτικούς τόπους της περιοχής, από τις επισκέψεις στο αρχοντικό της Λουκίας Αποστολίδου, συζύγου του φίλου μου Βασίλη Τζιόβα. Η γνωριμία αυτή με κάνει να νιώθω βαθύτερα την αξία αυτών των διηγημάτων.

Ο Γιάννης Τζέρπος μου έστειλε το πόνημά του με μια θερμή αφιέρωση: «Στον εκ Βελλάς ομοτράπεζο». Παρενθετικά να πω ότι υπήρξαμε ομοτράπεζοι στο Πνευματικό Ιερό, στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς, στη σκέπη του οποίου βίωσαμε αδερφικά τα άγουρα χρόνια της νιότης.

Με ευγνωμοσύνη, παππούδες σήμερα, ανάβουμε κάθε χρόνο ένα κερί στην Παναγία τη Βελλαίτισσα και στρέφουμε τις σκέψεις μας, φτασμένοι πια, δάσκαλοι, καθηγητές, πανεπιστημιακοί, γιατροί, επιχειρηματίες, προς τη Μητέρα-Τροφό, για όσα μας έδωσε στα δύσκολα μετεμφυλιακά και μεταπολεμικά χρόνια.

Να επιστρέψουμε, όμως, νοερά πενήντα-εξήντα χρόνια πίσω, σε μια εποχή που η ανέχεια ήταν ενδημική, αλλά επερίσσευε η αγάπη μεταξύ των ανθρώπων στα χωριά, πριν να αδειάσουν από τον κόσμο και να μείνουν έρημα, να ακούγεται μόνο το θρηνητικό κρώξιμο του γκιώνη.

«Νοσταλγικές θύμισες» θα γράφει ο συγγραφέας, για μια άλλη ποιότητα ζωής, ζυμωμένη με την ανέχεια και την έντιμη

Γιάννη Τζέρπου Ζωή και ανάμνηση

φτώχεια».

Διηγήματα για τα Χριστούγεννα, την Πρωτοχρονιά, την Μ. Πέμπτη, την Μ. Παρασκευή και το Μ. Σάββατο, το Τάμα, Τρίτη του Πάσχα και το Δεκαπενταύγουστο στο Μοναστήρι του Αγγελολομάχου (ερειπωμένο, μισογκρεμισμένο σήμερα). «Από «Αγγελομάχος» έγινε «Χρονομάχος» περιμένοντας να ξαναχτιστεί το σπίτι της». Ιστορίες που τα μικρά παιδιά χαίρονταν με τα ασημαντά δώρα και φανερή η ευτυχία μικρών και μεγάλων. «Για την επαρχία κέντρο αναφοράς, ακόμη, το σχολείο και η εκκλησία, ο δάσκαλος και ο Παπάς». Κολώνα η εκκλησία και γύρω της μελισσολόι ο κόσμος. Και η φιλοξενία, φιλοξενία. Έχουν την ανάγκη μας και οι ξένοι και οι Άλβανοί που ζητούν την βοήθειά μας. «Δος μοι τούτον τον ξένον, όστις οίδεν ξενίζειν τους πτωχούς και τους ξένους».

Συνοδός του παπά πατέρα του. Πιστός στο καθήκον, νεωκόρος, αναγνώστης και ο ψάλτης, θα γράψει περιμένοντας την Ανάσταση: «Από το Ιερό Βήμα ακούγεται το Ζ' εωθινό δοξαστικό... «Ιδού σκοτώι και πρωί και τι προς το μνημείον, Μαρία έστηκες, πολύ σκότος έχουσα τας φρεσίν...». Οι λιγοστές λαμπάδες σβήνουν. Απόλυτη σιωπή, και να, ανοίγουν τα βημόθυρα της Ωραιάς Πύλης και ο Παπάς, ντυμένος την καλή στολή, τη χρυσοποίκιλη, καλεί με δυνατή φωνή: «Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός».

Δάκρυα μετάνοιας, δάκρυα συγγνώμης και αγάπης από τον λήσταρχο Δεληγκέκα, που κατέληξε μοναχός στο Άγιο Όρος, στο εκτενές διήγημά του «Δεληγκέγκας ο Λήσταρχος». Ένα δυνατό σε συμβολισμούς αφήγημα, μια ζωντανή ιστορία μυθοπλασίας, στηριγμένη σε πραγματικές διαστάσεις. Παππούς πια ο Γιάννης οδοιπόρησε νοσταλγικά στα αγαπημένα μέρη των παιδικών του χρόνων μαζί με τα εγγόνια του, προσπαθώντας να λύσει τις απορίες τους. Μνήμες παλιές τον πλημμυρίζουν.

Στα πανηγύρια χαρά και ξεφάντωμα και οι λαλητάδες με το

κλαρίνο, το βιολί, το λαούτο, το ντέφι, ζεσταίνουν την ατμόσφαιρα με τα τραγούδια της αγάπης και του μισεμού. Ο παπάς και ο δάσκαλος «οι δυο κλώνες των ηπειρωτικών χωριών» σέρνουν πρώτοι το χορό. «Τις ανάγκες της ζωής, την ανάγκη να επικοινωνή-

Νίκος Θ. Υφαντής

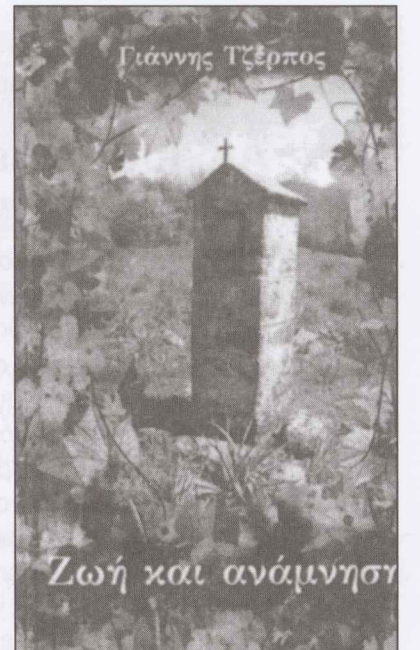
σουν μαζί τους, την ανάγκη να γνωριστούν και να δώσουν ένα άλλο νόημα στη ζωή τους, την καλύπτουν τα πανηγύρια». Στο επίκεντρο των αφηγήσεων τα ταπεινά εξωκλήσια, γιορτές θρησκευτικές με λειτουργό τον σεβάσμιο παπα-Γιάννη, λαμπάδες, κεριά, θυμίαμα, εικόνες υποβλητικές, κατανυκτικές ψαλμωδίες, παιδιά, νέοι, γέροντες και γερόντισσες, γυναίκες να καθαρίζουν τα εκκλησάκια. Όλα αποτυπώνονται με μια γλώσσα ζωντανή, με την οποία αποδίδονται με πειστικότητα συναισθήματα, χαρές, πίκρες και ελπίδες και ζωντανεύουν μήνες των φτωχών ανθρώπων.

Δυνατές περιγραφές, τέλεια αφηγηματική τέχνη, πραγματικά λογοτεχνήματα, που δεν έχουν να ζηλέψουν τίποτε από παρόμοια διηγήματα επώνυμων λογοτεχνών.

Τα διηγήματα του Γιάννη Τζέρπου μου θυμίζουν εκείνα του Σκιαθίτη «κοσμοκαλόγερου» του Αγίου των Ελληνικών Γραμμάτων, του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Σε όλο το έργο του διακρίνει κανείς το προσωπικό του ύφος και την ιδιότυπη γλωσσική μορφή, με τα ποικίλα γλωσσικά στοιχεία, τις καθαρεύουσες, της δημοτικής, της εκκλησιαστικής, της αρχαίας, στοιχεία που γοητεύουν και σήμερα τον αναγνώστη.

Και οι μικρές ιστορίες του Γιάννη Τζέρπου, με το δικό του προσωπικό ύφος και τη λαγερή γλώσσα, θέλγουν και γοητεύουν. Η παράθεση αντιπροσωπευτικών τμημάτων πείθουν για του λόγου το αληθές:

Από το διήγημα «Δεκαπενταύγουστο στο Μοναστήρι της Αγγελολομάχου». «...Εθελοντές από τις πρηγούμενες μέρες με το βατοκόπι ανά χείρας καθάρισαν το

μονοπάτι για να είναι εύκολο το πέρασμα. Γυναίκες –εκκληρώνοντες ίσως κάποιο τάμα– καθάρισαν το χώρο γύρω από την εκκλησία, σάρωσαν το ναό και πάστρεψαν μανουάλια και καντήλια... Για την παραμονή δεν μένει παρά να ετοιμαστούν το ζυμωτό πρόσφορο και τα γιορτινά κόλλυβα. Ανήμερα οι προσκυνητές, στα γορτινά ντυμένοι, παίρνουν τη στράτα για τη χάρη Της. Οι πιο πολλοί με τα πόδια. Οι ηλικιωμένοι και οι ανήμποροι καβάλα στα γαϊδουράκια. Τα μικρά παιδιά στα κάπουλα του ζώου».

Να και ένα ακόμη δείγμα αυθεντικού προσωπικού ύφους του Γιάννη Τζέρπου, από το διήγημα «Τρίτη του Πάσχα (Στον Άη Νικόλα)»:

«Οι νέες συνθήκες της ζωής ρήμαξαν το χωριό. Τα χωράφια χέρωσαν. Ο τόπος δασώθηκε και αγρίεψε. Τα μονοπάτια έκλεισαν. Η λόντζια του Άη Νικόλα χορτάρισε. Λίγοι, μετρημένοι στα δάκτυλα των χεριών, και αυτοί περασμένης ηλικίας, χωριανοί, λειτουργούν στο ξακλήσι του. Η Κοινότητα, η Ενορία, έχασε το βηματισμό της, τη λαμπρότητά της, τη ζωντάνια της».

Βιώματα, αισθήματα, παιδικές ευαισθησίες, αυθόρμητες καταστάσεις και απρόσμενα περιστατικά, περιπλανήσεις νοσταλγικές, μελαγχολικά οδοιπορικά, ανακυκλώνονται και κάτω από το βάρος της ώριμης ηλικίας, φωτίζουν τις ακατάβλητες γονικές ρίζες.

Τελειώνοντας τη μικρή αναφορά μου στο πόνημα του Γιάννη Τζέρπου αισθανόμαι την ανάγκη να τον ευχαριστήσω για το δώρο που με φίλεψε και να του ευχηθώ υγεία, δύναμη και πλούσια την πνευματική παραγωγή.

Εικαστική συνάντηση με την Ελευθερία Τζιάλλα-Μάντζιου

Εικαστική συνάντηση με τους καλλιτέχνες της περιοχής, πανεπιστημιακούς δασκάλους της Σχολής Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, παλιούς γνώριμους και νέους συνεργάτες, καθώς και με φιλότεχνους, πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στον εικαστικό χώρο όπου είναι και το μόνιμο εκθετήριο της κ. Ελευθερίας Τζιάλλα-Μάντζιου.

Η γνωστή ζωγράφος ανέλυσε το έργο της, μίλησε για το κάθε δημιουργήμα χωριστά, το λόγο που το δημιούργησε καθώς και την ιστορία του μοναδικού έργου που έμεινε ημιτελές γιατί θεωρήθηκε ολοκληρωμένο στα μισά της εικαστικής πορείας του.... Εξήγησε ακόμη τι σημασία έχουν τα «πουλιά που φεύγουν» στα θέματα της που αφορούν τη φύση.

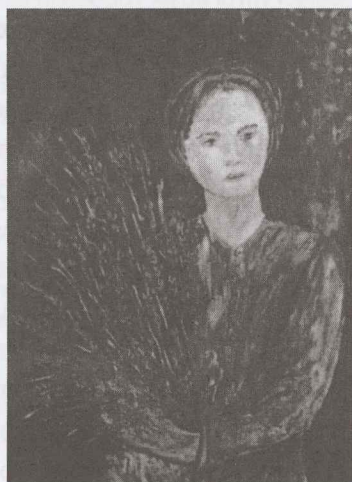
Η επικοινωνία των επισκεπτών με το έργο της ζωγράφου, η συζήτηση και η έκφραση απόψεων, καθώς και ο ίδιος ο χώρος έδωσαν σε όλους τη χαρά για την αξία του πολιτισμού στις μέρες μας, σε μια περίοδο ζοφερή, που οι καρδιές μας είναι βαριές και η σκέψη μας αμφισβητεί το μέλλον.

Συζητήθηκαν πολλά για την περίοδο που διανύει ο τόπος μας και για τη σημασία του πολιτισμού σήμερα.

Στον αποχωρισμό η ευχή ήταν μία: Να ζήσουμε όλοι και κυρίως οι νεώτεροι καλύτερες μέρες!

(από τον «Πρ. Λόγο» 2/6/16)

Σημ. Σ.Ε.: Η κα Τζιάλλα έχει και Ζαγορίσιες ρίζες (από την προγιαγιά της Τσεπελοβίτισσα) και αναγνώστρια του Περιοδικού μας.

Η ΑΓΡΟΤΙΣΣΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (ελαιογραφία σε καμβά) στην είσοδο. Το έργο διακρίθηκε και εξετέθη στο πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, NEW YORK UNIVERSITY, GALLERY, τμ. HELLENIC STUDIES, 1995.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα είδηση για το Ζαγόρι

Άρχισε τη λειτουργία της η ΚΟΙΝΣΕΠ Ζαγόρι

Ύστερα από έναν μακρύ γραφειοκρατικό μαραθώνιο που κράτησε σχεδόν ένα χρόνο, η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση «Το Ζαγόρι της Αλληλεγγύης» είναι πραγματικότητα. Ο ιδιομορφος αυτός συνεταιρισμός, που σύμφωνα με τη νομοθεσία οφείλει να επανεπενδύει το 60% των κερδών του σε νέες δράσεις προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση και δεν μοιράζει κέρδη στα μέλη του παρά μόνο εφόσον εργάζονται γι' αυτόν, ιδρύθηκε από 27 κοινωνικά ευαίσθητους Ζαγορίσιους και φίλους του Ζαγορίου που φιλοδοξούν να συμβάλουν στην ορθολογική ανάπτυξη της περιοχής μας και την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η υψηλή ανεργία στην ευρύτερη περιοχή, η ανισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού στο Ζαγόρι, η σύνδεση του τουριστικού προϊόντος με την πρωτογενή αγροτική παραγωγή κ.λπ.

Η πρώτη δράση της ΚΟΙΝΣΕΠ Ζαγόρι αφορά την ενοίκιαση του καφενείου-παντοπωλείου «Ορειβάτης» στο Μονοδένδρι, όπου τα μέλη και οι φίλοι της ΚΟΙΝΣΕΠ αλλά και κάθε Ζαγορίσιος ή επισκέπτης του Ζαγορίου θα βρει ένα φιλόξενο στέκι για αναψυχή και συζήτηση για το Ζαγόρι, αλλά πρωτίστως τοπικά προϊόντα που θα αυξηθούν με τον καιρό, καθώς θα ενθαρρύνονται οι μικροί τοπικοί παραγωγοί, αφού πλέον υπάρχει η δυνατότητα διακίνησης των προϊόντων τους μέσω της ΚΟΙΝΣΕΠ. Τα επίσημα εγκαίνια του καταστήματος, που έγιναν την Παρασκευή 20 Μαΐου στο Μονοδένδρι, τίμησε με την παρουσία του ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Βασίλης Σπύρου αλλά και αρκετοί προσκεκλημένοι των διοργανωτών και μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ. Παρά την κακοκαιρία, η εκδήλωση σημείωσε επιτυχία, που σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην εξαιρετική ελληνική μουσική που πρόσφεραν εθελοντικά μουσικοί φίλοι και μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ Ζαγόρι.

Στις προσεχείς δράσεις της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης «Το Ζαγόρι της Αλληλεγγύης» εντάσσεται η ενίσχυση της τοπικής αγροτικής παραγωγής με την καλλιέργεια και προώθηση οσπρίων, μελιού, γλυκών του κουταλιού, ζυμαρικών, υφάντων και άλλων προϊόντων από το Ζαγόρι και την ευρύτερη περιοχή. Επίσης, από το προσεχές φθινόπωρο η ΚΟΙΝΣΕΠ προτίθεται να διοργανώσει εκπαιδευτικές προγράμματα για μαθητές, στο πλαίσιο ή ημιαπασχολούμενους πτυχιούχους όλων των ειδικοτήτων που επιθυμούν να απασχοληθούν, αφού πρώτα τους παράσχει μια ολιγοήμερη εισαγωγική επιμόρφωση στη δράση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι ενδιαφερόμενοι, Ζαγορίσιοι και μη, μπορούν να απευθύνονται στους Βασίλη Δαλκαβούκη (vdalkavo@he.duth.gr) και Γεωργία Κυριακάκου (gkyriaka@yahoo.com) για περισσότερες πληροφορίες και κατάθεση αίτησης συμμετοχής.

Βασίλης Δαλκαβούκης

ΕΛΙΝΑ Ε. ΒΟΥΡΔΑ

Χειρουργός Οφθαλμίατρος

Μετεκπαιδευθείσα στην παιδοοφθαλμολογία και τις παθήσεις βυθού στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Cambridge, M. Βρετανία

Δέχεται καθημερινά: 9.00-13.30 πρωί και 18.00-20.30 απόγευμα. Τετάρτη απόγευμα και Σάββατο πρωί με ραντεβού

Πλ. Νότη Μπότσαρη 5, 1ος όροφος, Ιωάννινα
Τηλ. 26510 30003, Κιν. 6947 998847
email: elvourda@hotmail.com

Ντροπή & Αίσχος!

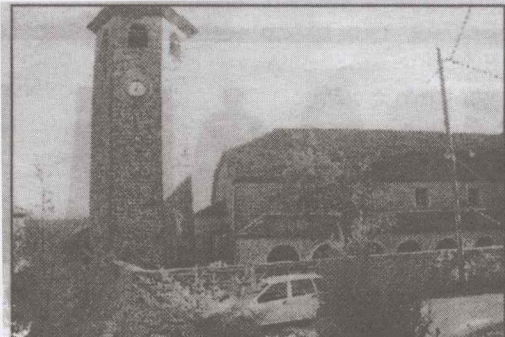
Ντροπή και αίσχος (με μεγάλα γράμματα) και είναι λίγα από όλα όσα θα ήθελα να προφέρω σε όλες τις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας στην χώρα μας. Πού ακούστηκε [Ζαγόρι, Αλβανία];; Θα έπρεπε να ντρεπόμαστε και μόνο που δεχόμαστε αναντίρρηση όταν «ανεβάζουμε» στο διαδίκτυο (facebook) φωτογραφίες και λοιπές ενημερώσεις να εμφανίζεται ο όρος [Ζαγόρι, Αλβανία] και όταν κανείς κλικάρει τον ορισμό να σε οδηγήσει σε αυτή τη σελίδα [Ζαγόρι, πόλη σε Αλβανία]. Αλλά βέβαια... τέτοια περιφρόνηση εισπράττουμε, επειδή το σήμα των κινητών τηλεφωνιών στην Ελλάδα δεν είναι το αναμενόμενο και δυνατό ώστε να καλύψει και εμάς τους ακρίτες, αφού δεν μας υπολογίζουν όταν διατείνονται για πληθυσμιακή κάλυψη πάνω από 95%. Και έτσι εκμεταλλευόμενοι αυτή την αδυναμία τους, οι «γειτονες» το αξιοποιούν κατά το δοκούν.

Χρηστογούλας Στέφανος
Βραδέτο Ζαγορίου ΕΛΛΑΔΑΣ

Με την επίβλεψη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Επιτέλους αποκαθίσταται το ιστορικό κωδωνοστάσιο Αγ. Γεωργίου Νεγάδων

► Θα είναι έτοιμο μέχρι τέλος του χρόνου

• Άρχισε, επί τέλους ύστερα από τριετή και πλέον «περιπέτεια» η συντήρηση και αποκατάσταση του κωδωνοστασίου του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Νεγάδων, που κατασκευάστηκε προ 221 ετών!

Το μεγαλοπρεπές εξάγωνο κωδωνοστάσιο της περιφέρειας Τριφυλίας της Εκκλησίας, έχει ύψος 17 μέτρων, κατασκευάστηκε το 1795 και χαρακτηρίστηκε το 1962 «Ιστορικό Διατηρητέο Μνημείο» (ΦΕΚ 25/13/2.2.62).

Σύμφωνα με την υπογραφείσα Σύμβαση, ο ανάδοχος Γεώργιος Τάσης, Πολιτικός Μηχανικός ΕΔΕ, υποχρεούται να περαιώσει την εκτέλεση του έργου (Συντήρηση - Αποκατάσταση των Κωδωνοστασίων Εκκλησίας Νεγάδων και Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Δόλιανης) μέχρι 31.12.2016.

Όλες οι εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης των

κωδωνοστασίων, θα γίνουν από ειδικευμένο συνεργείο τεχνιτών, σύμφωνα με τη μελέτη που εκπονήθηκε από την κ. Αικατερίνη Καραγιώτη, έμπειρο μηχανικό της Περιφέρειας Ηπείρου.

Την επίβλεψη των εργασιών έχει η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων, η οποία ενέκρινε την Τεχνική Έκθεση που εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας Ηπείρου και με σχετικό της έγγραφο (ν. 739/21.8.2015) έδωσε λεπτομερείς οδηγίες για την εκτέλεση των εργασιών και τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων υλικών.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ

Η ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ 100 ΧΡΟΝΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Ο φίλος του Ζαγορίου κ. Αλέκος Φαρμάκης, μέλος της Εταιρείας Ηπειρωτών Λογοτεχνών και Συγγραφέων, ερευνώντας αρχαίες μας πρόσφερε το υπ' αριθμ. 165 του Νοεμβρίου του 1917 φύλλο της Ηπειρωτικής εφημερίδας «Ελευθερον Βήμα». Στην πρώτη σελίδα δημοσιεύεται η είδηση ότι οι Ζαγορίσιοι ίδρυσαν σύλλογο με την επωνυμία «Ενωσις». Πρόκειται για τον σημερινό Σύνδεσμο Ζαγορίσιων Ιωαννίνων. Το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο που εκλέχτηκε αποτέλεσαν οι: α) Κων/νος Κατσαδήμας, Πρόεδρος β) Βασίλειος Μιχαηλίδης, Αντ/δρος γ) Γεώργιος Γκωλέτσος, Αντ/δρος δ) Α. Έξαρχος, ταμίας ε) Επ. Βέλλης, γραμματέας και μέλη στ) Μιχαήλ Μπροκούμης ζ) Ιωάννης Παλαιόπουλος η) Αναστάσιος Τόδουλος και θ) Κων/νος Σφάγγος. Ο Κ. Κατσαδήμας γεννήθηκε στο Μονοδέντρι το 1873 και πέθανε στα Γιάννινα το 1949. Δικηγόρος στα Γιάννινα με πολύπλευρη δράση. Διετέλεσε Δημοτικός Σύμβουλος, Νομαρχιακός Σύμβουλος και βουλευτής. Ενθερμος υποστηρικτής των διεκδικήσεων του Ζαγορίου και οργανωτής του πρώτου Πανζαγορισιακού Συνεδρίου το 1927. Ο Β. Μιχαηλίδης γεννήθηκε το 1876 και πέθανε το 1948. Καταγωγή από το Δίλοφο. Γιατρός στα Γιάννινα. Δημοτικός Σύμβουλος και μέλος σε πολλά συμβούλια κοινωνικών ιδρυμάτων. Ο Γ. Γκωλέτσος από τους Ασπραγγέλους ασχολήθηκε με το εμπόριο στα Γιάννινα. Ο Μιχ. Μπροκούμης ήταν Ασπραγγελιώτης και κτηματίας. Ο Ι. Παλαιόπουλος είχε καταγωγή απ' το Δίλοφο κι ασχολήθηκε με το εμπόριο. Ο Α. Τόδουλος απ' το Γρεβενίτι ασχολήθηκε με το εμπόριο. Ο Κ. Σφάγγος ήταν δάσκαλος με καταγωγή απ' την Βίτσα. Γεννήθηκε το 1861 και πέθανε το 1957. Για τον Α. Έξαρχο και τον Επ. Βέλλη δεν βρήκα στοιχεία. Μάλλον απ' την Μπούλτση.

Το 1917, σε καιρό πολέμου και μόλις 5 χρόνια απ' την απελευθέρωση απ' τον τουρκικό ζυγό, οι Ζαγορίσιοι συνέρχονται για να καθορίσουν την τύχη του

τόπου τους. Το «συνέρχεσθαι» είναι κατάλοιπο της αυτονομίας και αυτοδιοίκησης του Ζαγορίου. Οι Ζαγορίσιοι είχαν μάθει να συνέρχονται και να συναποφασίζουν για τα προβλήματά τους και τα αιτήματά τους. Συνέρχονται το 1917 και εκλέγουν καταξιωμένους ανθρώπους να διαχειριστούν τους σκοπούς του Συλλόγου. Δεν ξέρουμε τι πέτυχαν τότε λόγω πολέμου και κρίσεων. Πάντως το Πανζαγορισιακό Συνέδριο στο Σωποτσέλι όπου συμμετείχαν 45 χωριά και έγινε στις 28-29/8/1927 είχε μεγάλη επιτυχία. Λεπτομέρειες θα βρείτε στα τεύχη 95 ως και 101 του περιοδικού μας, σε κείμενο του Γεωργίου Ρίγκη.

Έτσι οσονούπω ο Πολ. Σύνδεσμος Ζαγορίσιων συμπληρώνει 100 χρόνια δράσης κι ελπίζουμε να τα γιορτάσει πανηγυρικά το 2017. Φέτος στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών, στις 29/5/16, παρουσίασε την ετήσια εκδήλωση με θέμα τον κινηματογράφο και τίτλο «Αμόρσα». Με τον όρο «αμόρσα» δηλώνεται το πλάνο κατά το οποίο φαίνεται το πρόσωπο που μιλά πίσω από τον ώμο του ανθρώπου που το ακούει. Ο κινηματογράφος, όπως και ο χορός, έχει τη δυνατότητα να ταξιδεύει τον άνθρωπο και γι' αυτό αποτελούν αφορμή για επιστροφή στο παρελθόν, στην παράδοση και στον πολιτισμό κάθε τόπου.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με χαιρετισμό απ' τον Πρόεδρο κ. Γ. Παπαλεοντίου. Ακολούθησε αφιέρωμα στην άλωση της Κωνσταντινούπολης (λόγω ημέρας) με αποσπάσματα από βιβλίο του Γιάννη Καλπούζου. Στη συνέχεια βλέπαμε στην οθόνη αποσπάσματα από κινηματογραφικές ταινίες, τα οποία σχολίαζαν η δημοσιογράφος Γιώτα Σταύρου και η ηθοποιός Αθηνά Τσιγκιά. Τα αποσπάσματα των ταινιών συνδέονταν έτσι με μια περιοχή κι ακολουθούσαν χοροί της περιοχής από τα χορευτικά τμήματα του Συνδέσμου. Έτσι με τη σειρά παρουσιάστηκαν χοροί απ' την Μάνη, την Κεφαλλονιά, την Λέρο, την Θράκη

και τα Άγραφα. Στο τέλος με αποσπάσματα απ' την ταινία του Θ. Αγγελόπουλου «Αναπαράσταση» ακολούθησαν ζαγορίσια τραγούδια. Ο Θ. Αγγελόπουλος αγάπησε ιδιαίτερα το Ζαγόρι και τα Γιάννινα, τα πρόβαλλε με τις ταινίες του και τονίστηκε αυτή η προσφορά του.

Όλα τα χορευτικά τμήματα άψογα στο χορό και στην εμφάνιση. Οι χορεύτριες και οι χορευτές με τα πολιτικά τους ρούχα. Τούτο δεν έβλαψε την όλη εικόνα των χορευτών. Οι κινήσεις, το χαμόγελο, τα επιφωνήματα έδειχναν την διάθεση και την απόλαυση των χορευτών. Εξάλλου η ποικιλία των ακουσμάτων απ' τις διάφορες περιοχές της Ελλάδας αποσπούσε το ενδιαφέρον και την προσοχή των θεατών. Προσωπικά εντυπωσιάστηκα από το τραγούδι «σκούπα» της περιοχής της Λέρου, που ήταν σαν παιχνίδι.

Ιδιαίτερο χειροκρότημα απέσπασαν και τα δυο παιδικά χορευτικά τμήματα. Μας γέμισαν ελπίδα για το μέλλον. Ο δικός μας Γρηγόρης Καψάλης έπαιξε τα Ζαγορίσια τραγούδια. Στο υπόλοιπο πρόγραμμα ο Β. Παπαγεωργίου στο κλαρίνο, ο Γ. Πατισιούρας στο τραγούδι, ο Φ. Παπαζήκος στο λαούτο και στο τραγούδι, ο Τ. Ντάφλος στα κρουστά, ο Κ. Καραπάνος στο βιολί, ο Χ. Αγγέλης στο μπουζούκι και η Εύη Γκόγκου στο τραγούδι. Τους χορούς και το πρόγραμμα φρόντισε ο Γιάννης Τριφύλλης.

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία της η βουλευτής κ. Μερóπη Τζούφη, ο Πρύτανης κ. Γ. Καψάλης, ο Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Β. Σπύρου κι αρκετά μέλη της ΙΛΕΖ.

Έχω πληροφορίες ότι η προσέλευση θεατών δεν ήταν ικανοποιητική, ίσως λόγω εποχής. Τα 5 ευρώ εισιτήριο δεν ήταν πολλά για τον θεατή, ήταν όμως σημαντικά για το ταμείο του Συνδέσμου. Ας κάνουμε όλοι μας μια προσπάθεια για ενίσχυση του Συνδέσμου τόσο με την παρουσία μας, όσο και με την οικονομική συνδρομή μας.

Απόστολος Ντιναλέξης

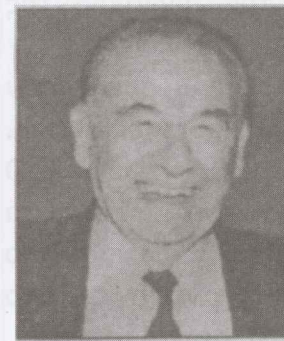

18η Ποδοσφαιρική Συνάντηση Ζαγορίου 2016

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος θα πραγματοποιηθεί το Τουρνουά Ποδοσφαίρου στο Ζαγόρι το γνωστό σε όλους πλέον «Modialito». Μετά από δύο συναντήσεις που γίνανε στην αίθουσα των Ασπράγγελων, πρώτη στις 28/06/2016, αποφασίστηκε η διεξαγωγή του Τουρνουά, δεύτερη στις 5/06/ 2016, πραγματοποιήθηκε η κλήρωση των ομάδων δέκα στον αριθμό. Πιο αναλυτικά πλήρης ενημέρωση και πληροφορίες για το «Modialito» στη σελίδα του Facebook: <https://www.facebook.com/podosferikisunadisi.zagoriou/about>. Υπεύθυνος για την διεξαγωγή του Πρωταθλήματος Αρμένης Άγγελος, Δημοτικός Σύμβουλος Ζαγορίου.

Ομάδες που συμμετέχουν στο Τουρνουά είναι οι παρακάτω: Ελατοχώρι, Ανθρακίτης, Ασπράγγελοι, Πάπιγκο, Φραγκάδες, Κουκούλι, Καπέσοβο, Βραδέτο, Τσεπέλοβο, Σκαμνέλι.

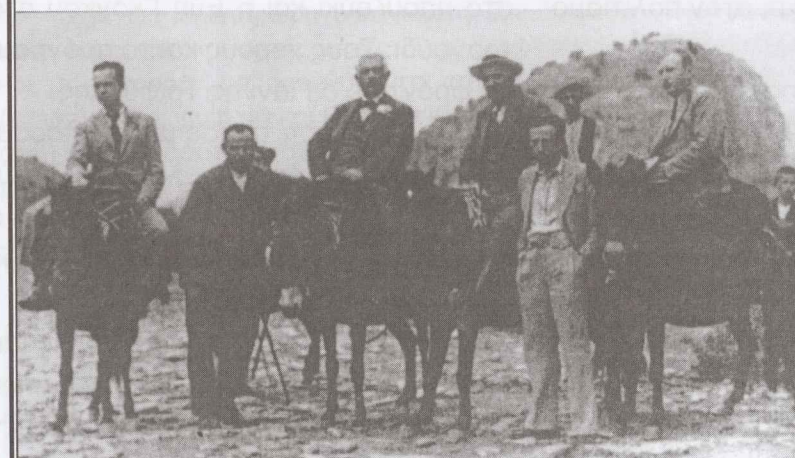
ΠΕΝΘΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Πέθανε στις αρχές του μήνα και κηδεύτηκε στα Γιάννενα, ένας ωραίος άνθρωπος του ποδοσφαίρου και φίλος μας, ο ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΚΚΑΣ. Του ποδοσφαίρου της εποχής της αθωότητας, όταν αυτό ήταν όμορφο και άδολο άθλημα κι όχι εμπόριο και μπίζνες όπως σήμερα.

Όσοι νέοι αγαπούν και παθιάζουν με το άθλημα αυτό, ας έχουν πάντα πρότυπο στη ζωή και στη συμπεριφορά τους τον ΚΩΣΤΑ ΚΟΚΚΑ. Καλό MOUNDIALITO!

Αναπολώντας τα παλιά...

Εκδρομή. Καπέσοβο – Τσεπέλοβο Ζαγορίου (12-9-1934)

Από αριστερά: Πάτρ. Καραντινός αρχιτέκτων, Χρ. Σούλης γυμνασιάρχης, Αριστ. Ζάχος αρχιτέκτων, Ι. Αναγνωστόπουλος, Απόστ. Βερτόδουλος, Αλ. Κάλλος.

(Από το λεύκωμα του Απόστολου Βερτόδουλου «Τα Γιάννενα στο χώρο και στο χρόνο»)

Η γιορτή της Απόδοσης του Πάσχα στη ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Την Παραμονή της Αναλήψεως γιορτάσαμε τη γιορτή αυτή και κρατήσαμε το έθιμο της περιφοράς της εικόνας της Αναστάσεως του Κυρίου. Το έθιμο έχει ως εξής: Τη δεύτερη ανάσταση, η εικόνα της Αναστάσεως μεταφέρεται απ' τον Άγιο Νικόλαο, που είναι η κεντρική εκκλησία στον Αγ. Αθανάσιο όπου γίνεται η λειτουργία για 40 μέρες. Όταν τελειώνει το Χριστός Ανέστη γίνεται στον Αγ. Αθανάσιο η θεία λειτουργία και η Ανάσταση περιφέρεται στα σπίτια του χωριού. Κάποιοι χωριανός που επιθυμεί δίνει χρήματα στην εκκλησία και βαστά την εικόνα. Φέτος ήταν η Δανάη Πεζοδρόμου. (23 άτομα στην εκκλησία και 11 έξω από τα σπίτια). Αρκετοί χωριανοί ακολούθησαν την περιφορά ανάμεσα σ' αυτούς και η Πιπίτσα Τζαφλίδου που ζει στην Αμερική. Τέσσερις εγγονές του Στολίγκα συμμετείχαν. Οι ψάλτες, δηλαδή ο Δημήτρης Αποστόλου κι ο Σπύρος Φαντίσιος έψελναν αναστάσιμα τροπάρια. Στα σπίτια απ' όπου περνάει η εικόνα στέκεται η νοικοκυρά με το λιβανιστήρι που καίει θυμίαμα και ρίχνει χρήματα στο δίσκο. Η Πιπίτσα κέρασε και λουκουμάκι. Στη συνέχεια γίνε-

ται αγιασμός στο μεσοχώρι και μια γυναίκα κόβει ένα ύφασμα που είναι πάνω στην Ανάσταση, το κόβει σε λωρίδες και το μοιράζει στους χωριανούς! Τέλος οι εκκλησιαζόμενοι επιστρέφουν την Ανάσταση στον Άγιο Νικόλαο. Μετά την περιφορά ακολουθεί τσιπουράκι στο καφενείο.

Μου είπανε πως αυτό το έθιμο υπάρχει σε 2-3 Ζαγοροχώρια. Το ένα είναι η Καμιά. Δεν ξέρω αν αυτό ευσταθεί.

Και του χρόνου να είμαστε όλοι καλά να ξανατηρήσουμε το έθιμο.

Χ. Παπαδοπούλου - Κατσαρού

Ζαγορισίων Βίος...

Από τη Διοίκηση της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής λάβαμε και δημοσιεύουμε το παρακάτω κείμενο του Συμβούλου, μέλους του Πολυμελούς Συμβουλίου της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής, κ. Χρήστου Β. Μασσαλά, σχετικά με την φωτογραφική έκθεση που θα πραγματοποιηθεί στο Εκθεσιακό Κέντρο του Ιδρύματος στο Μονοδένδρι με τίτλο «Ζαγορισίων Βίος...», τα εγκαίνια της οποίας θα γίνουν το Σάββατο 30 Ιουλίου 2016.

Μια κοινωνία υπόκειται σε συνεχείς αλλαγές... Οι ιδέες στις οποίες βασίζονται οι αλλαγές βυθίζονται σε ένα μακρύ παρελθόν και ο χρόνος προετοιμάζει την ανθοφορία τους. Οι ιδέες είναι κόρες του παρελθόντος, μητέρες του μέλλοντος και πάντα σκλάβες του χρόνου. Το Ζαγόρι ως τόπος και το ανθρώπινο δυναμικό του διαδραμάτισαν κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση των ιδεών και αξιών στις οποίες στηρίχτηκε ο πολιτισμός μας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Ι. Νικολαΐδης: για να κατανοήσεις την προσφορά τους πρέπει να καταδυθείς στα έγκατα της ιστορίας και να ανασύρεις: σοφία, παιδεία, μορφές πολιτισμού, κανόνες ζωής...

Ο αειμνηστος ευπατριδης Άγγελος Κίτσος, που είχε γαλουχηθεί στην κουλτούρα του Ζαγορίου, ανέσυρε το ξεθωριασμένο παρελθόν 150 περίπου χρόνων, που διασώθηκε σε μισο-κατεστραμμένες ασπρόμαυρες φωτογραφίες, με σκοπό να δώσει στις νέες γενιές ένα τεκμήριο της αφετηρίας τους.

Η προσπάθειά του μεγάλη και το ταλέντο του να αξιοποιεί τις δυνατότητες ανθρώπων και Ιδρυμάτων μοναδικό και φυσικά το αποτέλεσμα όλων αυτών θαυμάσιο.

Μέσα από το «Ζαγορισίων Βίος» γνωρίζουμε τις ξεχασμένες παραγωγικές δυνατότητες του τόπου μας, το επιχειρηματικό ταλέντο του λαού μας, τις εκφράσεις πολιτισμού, την κοινωνική οργάνωση, τις εκρήξεις παιδείας και τις ηγετικές ικανότητες ξεχωριστών ανθρώπων της.

Στους δύσκολους καιρούς είναι επιτακτική ανάγκη να σκύβουμε στο παρελθόν και να

αντλούμε εμπειρίες και μαζί να ενεργοποιούμε ξεχασμένες δυνατότητες. Η απομάκρυνση από τις κυρίαρχες αξίες του λαού μας έδωσαν θέση στο εφήμερο, την κατανάλωση και την κυριαρχία του «ο σώζων εαυτὸν σωθήτω». Η ιδεολογία του ευεργετισμού έχει σχεδόν εκλείψει και η έννοια του ευπατρίδη είναι σχεδόν άγνωστη.

Ο «Ζαγορισίων Βίος» μας δίνει τη δυνατότητα να ξαναθυμηθούμε την ευπρέπεια, την αλληλεγγύη, την κοινωνική συνοχή, το σεβασμό στη λαϊκή αισθητική και ότι ο λαός αυτός μπορεί να επιβιώσει στηρίζόμενος στις αξίες, τις δυνατότητες του και τον ευλογημένο τόπο του.

Ομ. Καθηγητής
Χρήστος Β. Μασσαλάς
π. Πρύτανης
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Μέλος του Π.Σ.
του Ριζαρείου Ιδρύματος

Πενήμερο σεμινάριο δημιουργικής γραφής στην Επέκεινα χώρα, Βίτσα Ζαγορίου, με τον συγγραφέα Μιχάλη Σπέγγο, 19-23 Αυγούστου 2016

Κύκλος LLB – Literature in Land Beyond
«Σας αρέσουν οι ιστορίες;
Σας αρέσει να λέτε ιστορίες;
Σας αρέσει να κατασκευάσετε και να πείτε τις δικές σας ιστορίες;

Θα σας άρεσε να τις γράψετε;
Θα σας άρεσε να τις μοιραστείτε με άλλους σαν εσάς, να ακούσετε τη γνώμη τους, να ακούσετε τη γνώμη κάποιου ή κάποιων που έχουν εκδώσει ένα σημαντικό αριθμό από ιστορίες;
Ελάτε να μάθετε, να ακούσετε, να πείτε και να γράψετε. Μέσα σε μια υπέροχη φύση, περιβάλλον κατάλληλο για στοχασμό, έμπνευση και δημιουργία. Φυσική και πνευματική άσκηση.

Σε πέντε ημέρες θα καλύψετε δώδεκα ενότητες, διαδικασία διδασκαλίας και συγγραφής. Βασικές τεχνικές αφήγησης, χαρακτήρας,

γλώσσα, καταστάσεις, διάλογος, περιγραφή, αποτελούν τις βασικές ενότητες. Στο τέλος κάθε συμμετέχων θα γράψει μια ιστορία, την οποία θα εξετάσει ο επιβλέπων και θα σας πει τη γνώμη του.

Γλώσσα εργασίας: Ελληνικά
Περιορισμένος αριθμός θέσεων (25).
Για να δηλώσετε συμμετοχή γράψτε μας στο info@epekeinahora.gr, επισυνάπτοντας το βιογραφικό σας μαζί με ένα σημείωμα με τους λόγους που θέλετε να παρακολουθήσετε το σεμινάριο.

Κόστος συμμετοχής: 250,00 ευρώ (περιλαμβάνει τέσσερις διανυκτερεύσεις σε δίκλινο δωμάτιο με πρωινό, lunchboxes, βραδυνά φαγητά σε ταβέρνα χωρίς τα ποτά, αναμνηστικό T-shirt και γραφική ύλη).

.... ΧΟΡΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ!

Τα τελευταία χρόνια πολλά χορευτικά παραδοσιακών χορών παρουσιάζουν παραστάσεις που περιλαμβάνουν δύο μέρη: στο πρώτο παρουσιάζονται οι χοροί με τη μορφή που χορεύονταν παλαιότερα και τους χορευτές ντυμένους με παραδοσιακές φορεσιές και στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι χοροί όπως χορεύονται σήμερα στα πανηγύρια και στις διάφορες εκδηλώσεις με τους χορευτές ντυμένους με ρούχα σύγχρονης εποχής. Τέτοιου τύπου παραστάσεις συνήθως έχουν σκοπό να παρουσιάσουν τη συνέχεια που υπάρχει στη χορευτική παράδοση· οι ίδιοι χοροί χορεύονται από διαφορετικά άτομα πάρα πολλά χρόνια από τη μια γενιά στην άλλη. Αν κάποιος χορευτικό παρουσιάσει μόνο τη σύγχρονη εποχή ή έστω τη λίγο παλαιότερη, τότε δεν θα μπορέσει να πετύχει αυτόν τον στόχο, γιατί ακριβώς από τη μια γενιά στην άλλη στο θεατή αυτή την χορευτική συνέχεια.

Τα τελευταία χρόνια επίσης παρατηρείται και ένα αρνητικό φαινόμενο στα χορευτικά παραδοσιακών χορών: να διδάσκουν τους χορούς άτομα που δεν έχουν πτυχίο γυμναστικής ακα-

δημίας. Ποτέ κάποιος ερασιτέχνης δε θα διδάξει το χορό όπως ο γυμναστής. Οι γυμναστές διδάσκονται στη σχολή τους αναλυτικά τους παραδοσιακούς χορούς. Έτσι γνωρίζουν τη σωστή διδακτική μέθοδο και τη σωστή ορολογία. Επιπλέον είναι σε θέση να παρέχουν πληροφορίες στους χορευτές για την ονομασία του χορού, την προέλευσή του, τις περιοχές και τις συνθήκες που χορεύεται. Ο χορός πρέπει να τοποθετηθεί στο πλαίσιο του. Ο χορευτής πρέπει να γνωρίζει αυτό το πλαίσιο και το σωστό βηματισμό για να αποδώσει απόλυτα σωστά το χορό!

Η διδασκαλία των χορών από τους γυμναστές έχει άλλη ποιότητα και σαφώς ανώτερο επίπεδο από τη διδασκαλία κάποιου ερασιτέχνη.

Ίσως γι' αυτό έχει πέσει αισθητά το χορευτικό επίπεδο των χορευτών και των παραστάσεων των συλλόγων.

Ας ασχοληθεί, λοιπόν, ο καθένας με το επάγγελμά του και αυτά που έχει σπουδάσει!!!

Και τα χορευτικά ίσως να πρέπει να επανεξετάσουν το περιεχόμενο, τον προσανατολισμό και τους στόχους τους.

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Με μεγάλη μας έκπληξη πληροφορηθήκαμε ότι το Υπουργείο Εργασίας αποφάσισε την κατανομή 180 θέσεων εργασίας στα τέσσερα από τα πέντε κέντρα φιλοξενίας προσφύγων στην Ήπειρο, δηλ. Κατσικά, Δολιανών, Κόνιτσας και Ζηρού, αγνοώντας προκλητικά το κέντρο φιλοξενίας Τσεπέλοβου.

Προηγήθηκε πριν δύο μήνες περίπου η κατανομή από το Υπουργείο Εσωτερικών χρηματικού ποσού 50.000,00Ε, στους αντίστοιχους Δήμους Ιωαννινών, Πωγωνίου, Κόνιτσας και Ζηρού, αγνοώντας και πάλι το Δήμο Ζαγορίου. Παρότι από το Υπουργείο δόθηκε η εξήγηση ότι η απόφαση για την κατανομή των ποσών αυτών πάρθηκε πριν γίνει η εγκατάσταση των προσφύγων στο Τσεπέλοβο, μέχρι σήμερα απόφαση κατανομής χρημάτων για το Δήμο μας δεν πάρθηκε.

Αν για την κατανομή των χρημάτων υπάρχει έστω αυτή η δικαιολογία, για την τωρινή απόφαση του Υπουργείου Εργασίας κατανομής θέσεων εργασίας, καμία δικαιολογία δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Ο Δήμος Ζαγορίου με προθυμία και παρά τις όποιες επιφυλάξεις διατυπώθηκαν, δέχθηκε τη φιλοξενία προσφύγων στο Τσεπέλοβο, στα πλαίσια της ανθρωπιάς και του πολιτισμού μας. Μπροστά στην κατάφωρη αδικία όμως που γίνεται από την Πολιτεία σε βάρος του Δήμου Ζαγορίου **δηλώνουμε ότι στο εξής θα απέχουμε από οποιαδήποτε ενέργεια και δράση** έχει σχέση με το κέντρο φιλοξενίας προσφύγων στο Τσεπέλοβο.

Καλούμε τα αρμόδια Υπουργεία και τους κυβερνητικούς βουλευτές του Νομού να αναλάβουν πλέον τις ευθύνες τους και να εξηγήσουν στους Δημότες μας τους λόγους εξαίρεσης του Δήμου Ζαγορίου από την κατανομή χρημάτων και θέσεων εργασίας.

Στο πλαίσιο προγράμματος Erasmus

Πορτογάλοι μαθητές θα μείνουν για ένα μήνα στο Ζαγόρι

Στο Ζαγόρι βρίσκονται εδώ και λίγες ημέρες 26 μαθητές από το Λύκειο της πόλης Alcochete της Πορτογαλίας.

Τους μαθητές που θα παραμείνουν στην περιοχή έως τις 27 Ιουνίου στο πλαίσιο υλοποίησης ευρωπαϊκού προγράμματος ανταλλαγής μαθητών-Erasmus+ υποδέχθηκαν η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση «Οικομυμείο Ζαγορίου» μαζί με την Αναπτυξιακή Εταιρία Ζαγορίου «ΑΝΕΖ».

Κατά τη διάρκεια αυτού του μήνα θα υλοποιηθούν εκπαιδευτικές δράσεις σχετικές με τον τουρισμό και την πληροφορική στον τουρισμό. Στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η απόκτηση γνώσης σε θέματα σχετικά με την πλήρη λειτουργία καταλυμάτων, τη χαρτογράφηση μονοπατιών, την αναγνώριση στοιχείων φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς στο πεδίο και την τρισδιάστατη απεικόνισή τους με τη χρήση τεχνολογίας 3d printing.

Η τρισδιάστατη απεικόνιση στοιχείων φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς θα χρησιμοποιηθεί για την ολοκληρωμένη ξενάγηση ανθρώπων με προβλήματα όρασης.

Επίσης, οι μαθητές θα προσφέρουν εθελοντική εργασία σε δράσεις όπως συντήρηση μονοπατιών, υλοποίηση της 8ης Ηπειρωτικής γιορτής μανιταριού στα Άνω Πεδινά, καθαρισμός κοινωτικών οδών στους οικισμούς Άνω Πεδινά και Ελαφότοπο, βάψιμο κοινοτικών αιθουσών και δημιουργία χώρων κοινοτικής κομποστοποίησης.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΦΙΛΟΔΟΞΕΙ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ
«Αριστεία» στην καινοτομία

Μια από τις πιο ολοκληρωμένες, αλλά ταυτόχρονα καινοτόμες προσπάθειες προώθησης της ορεινής περιοχής του Ζαγορίου ανθεί τα τελευταία χρόνια, με τους τοπικούς επιχειρηματίες του τουρισμού αλλά και τις αρχές να έχουν «παραδώσει τα ηνία» στο Δίκτυο Αριστείας Ζαγορίου (Zagori Excellence Network-ZEN), που προέκυψε θέδαια από την μεταξύ τους συνεργασία.

Το ZEN σε συνεργασία με το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Εφηρμοσμένης Επικοινωνίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και με την αρωγή του Δήμου Ζαγορίου, υλοποιούν με δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, το έργο Sense Zagori Project, με στόχο την προβολή και ανάπτυξη του Ζαγορίου και της ευρύτερης περιοχής μέσω καινοτόμων εφαρμογών και λύσεων που ωφελούν το σύνολο της τοπικής κοινωνίας, με τελικό στόχο την πρώτη παγκόσμια ολοκληρωμένη λύση βιώσιμης ανάπτυξης για μικρές περιοχές (smart area sustainable development).

Η υλοποίηση της Α' φάσης με τη δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος θα ολοκληρωθεί εντός έξι μηνών και θα αποδώσει ένα πλήρως λειτουργικό εργαλείο προώθησης της περιοχής με μια δυναμική ψηφιακή εφαρμογή, αναβαθμισμένη παρουσία της περιοχής στο διαδίκτυο, πρόγραμμα επικοινωνίας και μάρκετινγκ για ευρεία διάχυση του έργου.

Το έργο παρουσιάστηκε σε ειδική ημερίδα στα Άνω Πεδινά, όπου παραβρέθηκαν εκπρόσωποι των τοπικών αρχών, μεταξύ των οποίων ο Περιφερειάρχης

Αλέξανδρος Καχριμάνης και ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Μάξιμος.

«Μέσω του προγράμματος θα μπορέσουμε να εξυπηρετήσουμε καλύτερα τους επισκέπτες, θα αυξηθεί η προστιθέμενη αξία της περιοχής και σταδιακά θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας», σημείωσε ο πρόεδρος του ZEN Μιχάλης Κατσούπας.

Από την πλευρά του Ιδρύματος, η διαχειρίστρια δωρεών Άννα Μαρία Κοσμόγλου σημείωσε πως παρά τα πολλά αιτήματα που καταφθάνουν, το Ίδρυμα αναζητά καινοτόμα προγράμματα που καλύπτουν τις ανάγκες της κοινωνίας, όπως αυτό που υλοποιείται στο Ζαγόρι.

Στόχος είναι ο αυξημένος και ποιοτικός τουρισμός, όπως ανέφερε ο Δήμαρχος Βασίλης Σπύρου, ενώ την προσπάθεια χαιρέτησε, εκτός από τον Περιφερειάρχη, και ο αντιδήμαρχος Ιωαννίνων Νίκος Γκόλας.

Το έργο τελεί υπό την αιγίδα της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO και της Περιφέρειας Ηπείρου, και έχει την υποστήριξη του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΧΑΛΑΤΣΗ
(Από την εφ. «Ηπειρ. Αγών»)

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΜΑΚΡΗ

Ακριβέ, πολύκλαυστε κι αλησμόνητε αδερφέ μας Γιώργο!

Το μεγάλο αρχοντικό μας με τα 12 δωμάτια στο Κουκούλι, που ο αείμνηστος πατέρας μας είχε αγοράσει το 1957 από την κόρη του άρχοντα Κωστάκη Κόκκορου, γέμισε από την μεγάλη πατριαρχική οικογένεια. Τριάντα πέντε νοματαίοι οι απόγονοι: παιδιά, νύφες, γαμπροί και εγγόνια. Και από το μεγάλο σόι μας, όλοι ήταν εκεί και γέμισαν τα δωμάτια, την αυλή και το δρόμο. Γέμισε κι η εκκλησιά και τα χαγιάτια της Παναγίας απ' τον κόσμο. Η σύζυγός σου Ευθαλία, τα τέσσερα παιδιά σου, τα οχτώ εγγόνια σου, τ' αδέρφια σου και τ' ανίψια σου, οι πολυπληθείς συγγενείς, οι συγχωριανοί και φίλοι σου από το Ζαγόρι, ήρθαν όλοι να σε αποχαιρετίσουν. Ήρθαν και οι φίλοι σου από το ακριτικό Πωγώνι, γιατί δεν ήσουν μονάχα ο ονομαστός και μοναδικός τσέλιγκας-μεγαλοκτηνοτρόφος του Ορεινού-Ξηρόβαλτου Πωγωνίου, ήσουν ωφέλιμος για όλη την ακριτική περιοχή, που επί 44 χρόνια στάθηκε ο γενναίος ακρίτας-φύλακας των συνόρων, αφού οι ποιμενικές σου εγκαταστάσεις αποτελούν το τελευταίο «φυλάκιο» της ελληνικής επικράτειας, λίγα μέτρα από τα σύνορα. Αποχαιρετιστήριο επικήδειο λόγο, όπως σε τόσους άλλους έχω πει, δεν μπορούσα να σου πω, αδερφέ μου. Τα λόγια τούτα που σου γράφω δεν είναι, παρά ένα απλό θυμιάμα στη μνήμη σου. Ξεχωριστός ήσουν και προικισμένος με όλα τα χαρίσματα, χωματικά και ψυχικά. Μια ανοιχτή αγκαλιά ήσουν για όλους. Καλόκαρδος, αξιοπρεπής και λεβέντης, φιλόξενος κι ευγενικός, αγαπητός σ' όλον τον κόσμο. Δημιούργησες με την ικανότητά σου μια πρότυπη κτηνοτροφική μονάδα στο ακριτικό Ορεινό Πωγωνίου και αποτελούσες ξεχωριστό παράδειγμα σε ολόκληρο το Πωγώνι. Άριστος οικογενειάρχης, σπούδασες και τα τέσσερα παιδιά σου, που τα χαϊρόσουν και τα καμάρωνες μαζί με τα αγαπημένα σου εγγόνια: τέσσερα αγόρια και τέσσερα κορίτσια πανέμορφα. Ποια μεγαλύτερη ευτυχία αδερφέ μου! Έκλεισες αναπάντεχα τον κύκλο σου ακριβώς στα εβδομήντα έξι σου χρόνια, αφού οι Μοίρες είχαν γράψει την ίδια ημερομηνία γέννησης και θανάτου: 20 Μαΐου ήρθες στον κόσμο, 20 Μαΐου έφυγες. Τραγική ειρωνεία; σύμπτωση; ή ταγικό προνόμιο ξεχωριστών και διαλεκτών ανθρώπων; Μας πόνεσε όλους, αδερφέ μου, ο χαμός σου. Και πιο πολύ τη γυναίκα σου και τα παιδιά σου.

Μα και των αδερφιών σου ο πόνος είναι εξίσου μεγάλος. Δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ, Γιώργο, η μνήμη σου θα μας συνοδεύει ως το τελευταίο βήμα της ζωής μας. Είθε ο Θεός να δίνει δύναμη και υγεία στην ορφανισθείσα μεγάλη οικογένειά σου, στα παιδιά σου και τα εγγόνια σου, που αποτελούν την συνέχεια σου. Αναπαύσου εν ειρήνη στο αγιασμένο χώμα δίπλα απ' την εκκλησιά της Παναγίας, όπως ήταν και η τελευταία σου επιθυμία.

MARINA ΓΕΩΡΓΑΚΗ - ΠΑΔΙΩΤΗ

Στις 5/5/2016 πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννενα, η συνταξιούχος δασκάλα MARINA ΓΕΩΡΓΑΚΗ-ΠΑΔΙΩΤΗ. Γεννημένη στα Γιάννενα, Καστρινή, λάτρης της όμορφης πόλης των Ιωαννίνων.

Η επάρατη νόσος, αφού τη βασάνισε για ένα ολόκληρο χρόνο, της έκοψε τελικά το νήμα της ζωής, σκορπίζοντας σε συγγενείς και φίλους τη θλίψη και τον πόνο.

Ο σύζυγός της Αλέκος, η κόρη της Πολυξένη και τα εγγόνια της Δήμητρα και Σοφία, που τη λάτρευαν, θα τη θυμούνται πάντα με αγάπη και θα προσεύχονται στο Μεγαλόδυναμο για την ανάπαυση της ψυχής της

ΑΝΤΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ
ΣΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟ ΜΟΥ ΚΩΣΤΑ

Ένας ακόμα Μονοδενδρίτης της παλιάς φρουράς έφυγε για το αγύριστο ταξίδι στις 16-5-2016 ο Κώστας Τσεργιογιάννης (Μπακρός). Πρωτότοκος γιος του Μιχάλη Τσεργιογιάννη-Μπακρού (με το δεύτερο επίθετό μας, τον ξέρανε στο Ζαγόρι) και της Σεβήρας το γένος Γεωργούλα Αθανασίου.

Γεννήθηκε στο Μονοδένδρι το 1927.

Τα δύσκολα χρόνια της κατοχικής σκλαβιάς και του εμφυλίου πολέμου τον βρήκαν στο χωριό του, μαζί με τους γονείς του και τ' αδελφια του Ναυσικά, Θεόδωρο και Βιολέτα.

Χρόνια δύσκολα, χρόνια γεμάτα περιπέτειες και στερήσεις. Από μικρός ακολούθησε το δρόμο της ξενιτιάς. Εκεί ζημώθηκε στη βιοπάλη. Γνώρισε μεγάλες δυσκολίες. Εργατικός όμως, όπως ήταν και πολύ φιλότιμος, έγινε άριστος τεχνίτης-οικοδόμος των πέτρινων σπιτιών του Ζαγορίου, ακολουθώντας το δρόμο της τέχνης του πατέρα μας.

Η καλοσύνη του και η εργατικότητά του τον κατέστησαν αγαπητό στο χωριό του Ζαγορίου και μετέπειτα στον ευρύτερο χώρο των Ιωαννίνων, ως άριστο και φιλότιμο τεχνίτη. Εκεί γνώρισε τη σύζυγό του Γεωργία και απέκτησαν δύο παιδιά, τον Θανάση και τη Βαρβάρα.

Ζυμώθηκε στην εργατική τάξη. Αγαπούσε την Ελευθερία και η ιδέα της κοινωνικής απελευθέρωσης, τον έκαναν ν' αγαπήσει τον αέρα της αλλαγής.

Απλός, ανοιχτός άνθρωπος, ακούραστος, επικοινωνιακός και αυθόρμητος, γελαστός, καλοσυνάτος, ανοιχτόκαρδος, φιλότιμος. Κέρδιζε την αγάπη των άλλων. Είχε μόνο φίλους. Κοινωνικότατος, δημιούργουσε και διατηρούσε φιλικότερες σχέσεις.

Ευχάριστος και κεφάτος στην παρέα. Δυνατός «γλεντζές» και χορευτής φίλος της παλιάς γενιάς των γλεντζέδων. Γενναίος στην ψυχή και στο σώμα, με πληθωρικά αισθήματα. Ότι αγαπούσε το αγαπούσε με πάθος. Και ότι δεν αγαπούσε το εκδήλωνε με τον ίδιο τρόπο.

Έτρεφε για τον καθένα, ξεχωριστή αγάπη, όπως ταίριαζε στον καθένα.

Αγαπούσε την ζωή. Δεν ήθελε να πεθάνει. Γι' αυτό, παρά τα προβλήματα της υγείας του θέλησε και έζησε 89 χρόνια. Νίκησε... το χρόνο!! Νίκησε... το Χάρο!!

Έδινε την εντύπωση του αλύγιστου, του αχτύπητου. Και όμως λύγισε. Πάλεψε παλικάρσια με την αρρώστια μέχρι που έπεσε τελικά, όπως προστάζει η μοίρα όλων των θνητών.

Αντίο! Αγαπητέ αδελφέ. Πορεύσου ήσυχος προς την αιωνιότητα. Έτσι το θέλει η μοίρα των θνητών. Έκλεισε η αυλαία της ανθρωπίνης ζωής! Πορεύσου προς την αιωνιότητα... Ένθα ουκ έστι πόνος, ου λύπη, ου στεναγμός, αλλά ζωή ατελείωτη.

Η μνήμη σου, ας μένει αιωνία. Ελαφρύ το χώμα της Γιαννιώτικης γης, που σε σκέπασε.

Ο αδελφός σου Θεόδωρος

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ
Βαπτίσεις

– Ο **Θανάσης Σίλλης** και η **Μαρία Βασιλείου** βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους στον Προφήτη Ηλία στα Καρδαμίτσια Ιωαννίνων στις 2 Μάη 2016. Ο νονός Βαγγέλης Γκουρογιάννης του χάρισε το όνομα Γεώργιος. Τραπέζι στη Φρόντζου Πολιτεία στα Γιάννενα. Να ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία και στα στεφάνια του να χαρούν.

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ
Γεννήσεις

– Η **Φερενίκη Λάκκα** και ο **Αχιλλέας Μαρινόπουλος** απόκτησαν χαριτωμένο κοριτσάκι στις 22-4-2016 στην Αθήνα. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία.

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ
Νέοι επιστήμονες

– Η **Θέτη (Θεοδούλα) Δημουλά** του Δημητρίου και της Χαρούλας ορκίστηκε πτυχιούχος στις 3-6-2016 του Τ.Ε.Ι. Λογιστικής στην Πρέβεζα. Θερμά συγχαρητήρια λαμπρή σταδιοδρομία και καλή αποκατάσταση.

Συγχαρητήρια

– Θερμά συγχαρητήρια στο **Χρήστο Κάπη** του Γιάννη και της

Βαπτίσεις

Το Σάββατο 11 Ιουνίου 2016, στο εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία του Δάσους στα Καρδαμίτσια Ιωαννίνων, η Τσεπελοβίτισσα **Σοφία Ε. Κουμπή** και ο σύζυγός της **Γιάννης Ε. Αποστόλου**, βάπτισαν το δεύτερο βλαστό της οικογένειας, τη χαριτωμένη κορούλα τους.

Η νονά της **Άντι Χαντζή** της χάρισε τα ονόματα **Υβόννη - Αθανασία**.

Μετά τη βάπτιση ακολούθησε γεύμα στο κέντρο «ΧΗ-ΤΟΣ» στη Μεταμόρφωση.

Στους ευτυχείς γονείς, στον αδελφό της Υβόννης Ερρίκο, στους παππούδες και τις γιαγιάδες Βαγγέλη Κουμπή - Αθανασία Μοσχογιάννη και Λευτέρη και Κατερίνα Αποστόλου, ευχόμαστε να τους ζήσει με υγεία.

Ιδιαίτερα στον ευτυχισμένο παππού και συνεργάτη μας για πολλά χρόνια Λευτέρη Αποστόλου των τυπογραφικών «ΔΟΥΒΑΛΗ-ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ» και τις δικές μας ευχές για τη βάπτιση της εγγονής του.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Όλγας Τζαβάρα που σε αγώνες ΤΑΕΚ WODO που έγιναν στη Θεσσαλονίκη κατέκτησε την τρίτη θέση και κέρδισε ακόμη ένα μετάλλιο, χάλκινο αυτή τη φορά. Θερμά συγχαρητήρια, πάντα επιτυχίες να έχει και την επόμενη φορά να πάρει άλλο ένα χρυσό.

Γάμοι

– Ο **Σταύρος Δόνος** του Χαράλαμπου και της Αναστασίας και η εκλεκτή της καρδιάς του **Βαία Αναστασίου** στεφανώθηκαν το Σάββατο 4 Ιουνίου 2016 στο χωριό της νύφης, κάπου στη Θεσπρωτία. Βίον ευτυχή και ανθόσπαρτον και καλούς απογόνους.

– Ο **Αλέξανδρος Φαρμάκης** του Αθανασίου και της Τζένης Καλογήρου που γεννήθηκε στα Γιάννενα και η εκλεκτή του **Χριστίνα-Μόνικα Τάρκο** του Ιωσήφ και της Ελισαμπέτα που γεννήθηκε στην Τιμισοάρα της Ρουμανίας ήρθαν από το Μόναχο της Γερμανίας, όπου κατοικούν και εργάζονται και παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο στα Γιάννενα. Η γαμήλιος δεξίωση έγινε στη Φρόντζου Πολιτεία. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους κι όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Θάνατοι

– Λίγες μέρες πριν απ' τη γιορτή του συζύγου της Κων/νου έφυγε ξαφνικά απ' τη ζωή η πανωραβενιώτισσα νύφη **Κική Τσάση** με καταγωγή από τη Χίο. Αναπαύτηκε για πάντα στο Μαρούσι Αττικής. Θερμά συλλυπητήρια σ' όλους τους συγγενείς.

– Απεβίωσε η **Ντόλω Τζέκα**, νύφη στα Άνω Ραβένια, στις 25 Μάη 2016. Η Θεοδώρα χήρα Γεωργίου Γκαντώλια ήταν μια φιλότιμη γλυκομίλητη καλονοικοκυρά που έφυγε στα 87 της χρόνια. Ανάλαφρο το πανωραβενιώτικο χρώμα που την σκέπασε. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά, εγγόνια της, σ' όλους τους συγγενείς της!...

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ
Βαπτίσεις

– Ο **Γιάννης Τσαπάρης** και η **Γιάννα Ψήνα** βάπτισαν την πρωτότοκη κορούλα τους στις 14 Μάη 2016 στους Ασπραγγέλους και την είπαν ΕΜΜΕΛΕΙΑ. Γερή και τυχερή να ζήσει κι όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσει.

– Ο **Κλεάνθης Βαραδίνης** και η **Αικατερίνη Λώλη** βάπτισαν την κορούλα τους στον Άγιο Νικόλαο Αγοράς στα Γιάννενα στις 15-5-

2016 και ο ανάδοχος Αλέξανδρος Λώλης της χάρισε το όνομα **Δήμητρα**. Να ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία...

Θάνατοι

– Η **Γεωργία** σύζυγος Πέτρου Καρατζήμα, το γένος Βασιλικής και Δημητρίου **Τσοούδαλη** είχε γεννηθεί στους Ασπραγγέλους το 1940. Έφυγε από τη ζωή. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΒΙΤΣΑ
Γεννήσεις

– Ο **Λαδιάς Σοφοκλής** και η **Νάνου Άννα** απόκτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα. Να τους ζήσει γερό, χαρούμενο και καλότυχο.

Θάνατοι

– Είχε τα γενέθλια της πριν από λίγες μέρες. Την 1 Ιουνίου έκλεισε τα 83 η καλονοικοκυρά **Ελισάβετ Βαταβάλη** το γένος Παναγιώτας και Στέφανου Βασδέκη και στις 10-6-2016 απεβίωσε στον Κατοικά Ιωαννίνων και την επομένη πάνδημη έγινε η κηδεία της στη Βίτσα. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΒΟΒΟΥΣΑ
Γάμοι

– Ο **Σπύρος** του Άγγελου και της Ελευθερίας **Ράπη** και η εκλεκτή του **Ευσταθία** του Επαμεινώνδα και της Βασιλικής **Δέντσια** στεφανώθηκαν στον Ι. Ν. Αρχιμανδρείου Ιωαννίνων στις 18-6-2016. Η δεξίωση έγινε στο CEZARIA. Βίον υγιή και ανθόσπαρτον.

Βαπτίσεις

– Ο **Σακκάς Ηρακλής Φώτιος** και η **Μαρία Καρυδά** βάπτισαν τοκοριτσάκι τους στον Ι. Ν. Αγίου Ελευθερίου Βόλου και ο νονός Γεώργιος Δημακόπουλος της χάρισε το όνομα **Άννα-Μαρία**. Να ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία.

Θάνατοι

– Η **Μαρία** σύζ. Χρήστου **Θεοδωράκη Κάκκου**, το γένος Αγγελικής και Σπυρίδωνα Ράπη που είχε γεννηθεί το 1948 αναπαύτηκε για πάντα στην Ανατολή Ιωαννίνων στις 29-5-2016. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς...

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ
Θάνατοι

– Ο **Ρέμος Ιωάννης** του Κων/νου και της Δέσποινας είχε γεννηθεί στις 31-3-1916 στο Βρυσχώρι Ζαγορίου. Πάνδημη έγινε η κηδεία του στον Ι. Ν. Αγίου Νικο-

λάου Κοπάνων στις 13-5-2016. Νάχουν την ευχή του και να του πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί του. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ
Συλλυπητήρια

– Αναπαύτηκε για πάντα στην Ελεούσα Ιωαννίνων ο 95χρονος **Λεωνίδας Μπάρκας**. Νάχουν την ευχή του και να του πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί του. Θερμά συλλυπητήρια στην κόρη του Ευτυχία Τσάιμου και λοιπούς συγγενείς.

ΔΙΚΟΡΦΟ
Συλλυπητήρια

– Χάρηκε παιδιά, εγγόνια και εισέγγονα ο 91χρονος **Κων/νος Τσιόδουλος**. Απεβίωσε τον Μάιο του 2016 και ετάφη στο Ροδοτόπι Ιωαννίνων. Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του Δημητρούλα, στα παιδιά του Δημήτρη και Σαβρούλα και στους λοιπούς συγγενείς. Νάχουν όλοι την ευχή του.

ΔΟΛΙΑΝΑ
Γεννήσεις

– Η **Ελεάννα Τζούλη** και ο **Ντράγκαν** απόκτησαν πρωτότοκο χαριτωμένο κοριτσάκι στην Κρήτη, όπου ζουν και εργάζονται, αρχές Ιουνίου του 2016. Να ζήσει γερή και τυχερή η δεύτερη εγγονούλα της Μάρθας Θάνου και τέταρτη εισεγγονή του Κων/νου Θάνου από τα Δολιανιά.

ΔΟΛΙΑΝΗ
Βαπτίσεις

– Η **Λυδία Τσαπέκου** και ο **Κωστής Μπενέκος** βάπτισαν το δεύτερο παιδάκι τους και του χάρισαν το όνομα **Ναθανάηλ**. Να ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία...

ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ
Θάνατοι

– Ο **Κωνσταντίνιδης-Μονάχος Κων/νος** του Αναστασίου και της Μαρίας Γκαβανοπούλου είχε γεννηθεί το 1941 στην Αθήνα, όπου και απεβίωσε στις 20-3-2016. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς...

ΗΛΙΟΧΩΡΙ
Νέοι επιστήμονες

– Η **Σωτηρία-Γεωργία Παπανικολάου** του Νίκου και της Βούλας ορκίστηκε πτυχιούχος του **Τ.Ε.Ι. Ιωαννίνων Προσχολικής Αγωγής**. Θερμά συγχαρητήρια. Καλή σταδιοδρομία.

ΙΤΕΑ
Βαπτίσεις

– Να ζήσει γερός και τυχερός ο νεογέννητος **Ιωάννης** του

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Νεκτάριου **Μαζανίτη** και της Σιμόνε που γεννήθηκε και ονοματοδοτήθηκε στη Γερμανία.

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ
Θάνατοι

– Η **Αικατερίνη Κατσιούρα** το γένος Γεωργίας και Κων/νου Μπαλάσκα που είχε γεννηθεί στις 18-12-1918 στο Καβαλλάρι, αναπαύτηκε για πάντα εκεί στις 20-5-2016. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της...

ΚΟΥΚΟΥΛΙ
Θάνατοι

– Ο 84χρονος συνταξιούχος αγροφύλακας **Σπυρίδων-Μανώλης Χαντζάρας** αναπαύτηκε στον Ι. Ν. Αγ. Νικολάου Κοπάνων στις 15-6-2016. Θερμά συλλυπητήρια.

Βαπτίσεις

– Ο **Νικόλαος Τάγκας** και η **Φωτεινή Μπατσίλα** βάπτισαν το γιο τους στις 8-5-2016 και του έδωσαν το όνομα Αριστείδης. Να τους ζήσει γερός και τυχερός.

ΛΑΪΣΤΑ
Γεννήσεις

– Ο **Σπύρος Γρίβας** και η **Αικατερίνη Καρθούνη** απόκτησαν πρωτότοκο υγιέστατο αγοράκι στις 25 Μάη του 2016 στα Γιάννενα. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία.

Βαπτίσεις

– Ο **Λεωνίδας Γρίβας** και η **Ουρανία Τσουμάνη** βάπτισαν το δευτερότοκο αγοράκι τους και ο νονός Γιώργος Τζαμπούρας συνταξιούχος συνάδελφος του χάρισε το όνομα **Δημήτριος**. Να ζήσει γερός και τυχερός ο νεοφώτιστος.

Θάνατοι

– Ο **Κων/νος Καζούκας** ήταν το πρώτο από τα δέκα παιδιά του

Συλλυπητήρια

Στον πρώην πρύτανη του Παν/μίου Ιωαννίνων και νυν μέλος του Ριζαρείου Ιδρύματος **Χρήστο Μασσαλά** για το θάνατο της μονάκριβης κόρης του **Μαρίας** τα θερμά και ειλικρινή συλλυπητήριά μας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ι.Λ.Ε.Ζ. και το «Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

Ευαγγέλου Καζούκα και της Πολυξένης Τάγκα και είχε γεννηθεί στις 2-8-1915. Έφυγε απ' τη ζωή στις 19-6-2016 λίγο πριν απ' τη γιορτή του και αναπαύτηκε στο Λούρο Πρέβεζας. Νάχουν την ευχή του και να του πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί του. Θερμά συλλυπητήρια σ' όλους τους συγγενείς, που δεν είναι και λίγοι.

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ
Γεννήσεις

– Η **Ελένη Κοντονάσιου** και ο **Τσάιμος Λεωνίδας** απέκτησαν πρωτότοκο κοριτσάκι. Να τους ζήσει, ευτυχισμένο.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ
Βαπτίσεις

– Η **Κατερίνα Αρλέτου** και ο **Κων/νος Φώτος** βάπτισαν το τρίτο παιδάκι τους στην Ανατολή Ιωαννίνων στις 21-5-2016 και η νονά **Μαριάνθη Πριάμη** του χάρισε το όνομα **Άγγελος**. Να ζήσει ο νεοφώτιστος με υγεία, χαρά, ευτυχία.

Θάνατοι

– Ο **Σταμάτιος Βαμβακόπουλος** του Βασιλείου και της Ουρανίας που είχε γεννηθεί στις 4-7-1978 στην Αθήνα, προδόθηκε από την καρδιά του στο Μονοδένδρι στις 28-4-2016 και αναπαύτηκε για πάντα εκεί. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του.

– Η **Τασιτίσα** χήρα Χρήστου **Μακρυγιάννη** το γένος Μαριάνθης και Γεωργίου Πετσέλη που είχε γεννηθεί στο Μονοδένδρι στις 3-3-1922 απεβίωσε στα Γιάννενα και αναπαύτηκε για πάντα το μεσημέρι της 27ης Μαΐου 2016 στο Μονοδένδρι. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Συλλυπητήρια...

ΝΕΓΑΔΕΣ
Γάμοι

– Ο **Αλέξανδρος Καίλης** και η εκλεκτή του **Έρη** ήρθαν από την Αθήνα και στεφανώθηκαν στη Μητρόπολη Ιωαννίνων το Σάββατο 11 Ιουνίου 2016. Η γαμήλιος δεξίωση στο Ήπειρος Παλλάς. Να ζήσουν με υγεία, χαρά, ευτυχία και στη Μαριγούλα Α. Σαχίνη να χαρίσουν εγγονάκια!

ΠΑΠΙΓΚΟ
Συγχαρητήρια

– Στην αγαπημένη μας εγγονή **Ιωάννα Κιτσάκη** του Μιχάλη και της Γλυκερίας που πήρε το πτυχίο της με ΑΡΙΣΤΑ από το Πανεπιστήμιο του Πειραιά από το τμήμα

Ψηφιακών Συστημάτων της ευχόμεθα ολόψυχα Καλή Σταδιοδρομία και να έχει πάντα επιτυχίες στη ζωή της...

Ο παππούς **Λεωνίδας** και η γιαγιά **Άρτεμις Νικοπούλου**.

Βαπτίσεις

– Ο **Χρήστος Τσίλης** και η **Πολυξένη Παπάζογλου** βάπτισαν το κοριτσάκι τους στις 7-5-2016 και της χάρισαν δύο ονόματα **Μαρία-Αγγελική**. Γερή και τυχερή να ζήσει και υψούλα να τη χαρούν.

Θάνατοι

– Η **Δέσποινα-Ειρήνη Μητσιάδη** ήταν το πέμπτο από τα δέκα παιδιά του Αγησιλάου και της Ευγενίας Μητσιάδη και είχε γεννηθεί στο Πάπιγκο στις 20-10-1918. Αναπαύτηκε για πάντα στην Κλειδωνιά Κόνιτσας στις 25 Απρίλη του 2016. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

ΠΕΤΡΑ
Θάνατοι

– 25 Μαρτίου 2016 απεβίωσε στα Γιάννενα η **Όλγα Θεοδωρίκα** το γένος Σοφίας και Αθανασίου Λεοντάρη που είχε γεννηθεί το 1927 στην Πέτρα. Συλλυπητήρια θερμά.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ
Βαπτίσεις

– Ο **Γιάννης Μητσέλος** και η **Βιθή Στεφανάκη** βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους στις 7-5-2016 στα Γιάννενα και του έδωσαν το όνομα **Βασίλειος**. Να ζήσει γερό και τυχερό το πρώτο εγγονάκι του **Βασίλη Μητσέλου** και της **Σεβαστής Τζιάσιου**.

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ
Θάνατοι

– Η σύμπαθέστατη πολύτεκνη καλομάνια **Ευαγγελή** χήρα Μιχάλη **Ράπη**, το γένος Χρυσούλας και Βασιλείου Χασιακή, η πιο μεγάλη κατά τη γνώμη μου, γιαγιά Τσεπελόβου αυτή τη στιγμή, που είχε γεννηθεί το 1919 χάρηκε παιδιά, εγγόνια, εισέγγονα και αναπαύτηκε για πάντα στον Άη Θανάση Τσεπελόβου την Δευτέρα 13 Ιουνίου 2016. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της.

Επιμέλεια:

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα
ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

– Συλλυπητήρια στα παιδιά και εγγόνια του καλότατου **Γιαννάκου Κατσαθριά**.

– Μας έφυγε η **Σταματία Δάμου**, η υπομονετική, η αθόρυβη. Συλλυπητήρια στα παιδιά και στον εγγονό της **Νίκο** που λάτρευε.

– Συλλυπητήρια στα παιδιά και εγγόνια της **Βικτώριας Τράκη**. Γελαστή και εργατική μια ζωή.

ΕΛ. Δούβλη

ΑΡΙΣΤΗ
Θάνατοι

– Ένα Ζαγορίσιο αγκωνάρι ξεκόπηκε με το θάνατο της **Θάλειας Βέλου**, της δασκαλίνας, της αρχοντοζαγορίσας. Κόρη της γλυκύτατης Γλυκής Λογοθέτη, αγαπημένη αδελφή του Θωμά και λατρεμένη μαρούλα της Ανθούλας Κόκορη. Σ' όλους ολόψυχα συλλυπητήρια.

Ελένη Δούβλη

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ
Βαπτίσεις

Στον **Άκη** και στην **Κατερίνα Βαραδίνη** που βάπτισαν το δεύτερο κοριτσάκι τους και ο νονός της της έδωσε το όνομα **Δήμητρα**, ευχόμαστε νάνα γερή και τυχερή στη ζωή της.

Οι παππούδες

Τάκης και Σταυρούλα Βαραδίνη

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ
Συγχαρητήρια

– Την εγγονή μας, **Νεφέλη Λεμπά**, φοιτήτρια των Σχολών Φιλοσοφίας, Φιλολογίας του Παν/μίου Σορβόνης, που πήρε το πτυχίο του πρώτου κύκλου σπουδών. Τη συγχαίρουμε και της ευχόμαστε καλή συνέχεια.

Ο παππούς και η γιαγιά **Γιώργος** και **Πόπη Μπούρη**.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ
Θάνατοι

– Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό της, η γνωστή σ' όλο το Ζαγόρι, αλλά και στην Ελλάδα **Τασιτίσα (Κικίτσα) Μακρυγιάννη**, πλήρης ημερών. Για τους Ζαγορίσιους η Κίτσα με την πίτα της πρόβαλε το Ζαγόρι σ' όλη την Ελλάδα κι όχι μόνο κι έκανε το χωριό της το Μονοδένδρι πόλο έλξης. Ας είναι ελαφρύ το χρώμα του χωριού της που τη σκέπασε. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της, τα εγγόνια της κι όλους τους συγγενείς της.

«Το Ζαγόρι μας»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 60

Χουλιάρας Γεώργιος
Τζουριάδης Πέτρος
Πετρίδης Ελευθέριος
Βαζάκας Αγγελική
Βαζάκας Ιωάννης
Λέκκος Θωμάς
Βλάχος Μιχαήλ

ΕΥΡΩ 30

Τσεκούρα Ειρήνη
Γκάνου Μαρία
Νιτσόπουλος Στέφανος
Νιτσόπουλος Γεράσιμος
Ζησίδης Κων/νος
Θεοδοσίου Ευγενούλα
Βασδέκης Παύλος
Γερούκαλη Αγνή
Κυριαζή Άρτεμη
Σάρρος Δημήτριος
Παλιάτσου Έφη
Παλιάτσος Αθανάσιος
Βαστέλη Θέλμα
Χασιώτη Βασιλική
Τριανταφύλλου Πασχάλης
Φράγκα Λαμπρινή

ΕΥΡΩ 20

Οικονόμου Σωκράτης
Παδόπουλος Γεώργιος
Φώτου Κατερίνα
Φώτου Κων/να

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ -
ΔΩΡΕΕΣ

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

— Ο Γιάννης Αποστόλου πρόσφερε 100 ευρώ στον Πολιτιστικό Σύλλογο Λεπτοκαρυάς στη μνήμη του πατέρα του Άδημου και η Χρυσάνθη Αποστόλου 50€ για τις ανάγκες της εκκλησίας στη μνήμη του συζύγου της Άδημου Αποστόλου.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Ο Γεωργάκης Αλέξανδρος προσέφερε στο Περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη της συζύγου του **Μαρίνας Παδιώτη-Γεωργάκη**.

Θερμές ευχαριστίες.

«Ζ»

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Σε συσχέτιση με την ανακοίνωση της πρώτης σελίδας, παραθέτουμε αναλυτικά στοιχεία ως προς τα οικονομικά του περιοδικού. Έτσι σημειώνουμε τις καθυστερημένες (2013-2014-2015) και ανείσπρακτες συνδρομές αναγνωστών μας σ' όλη την Ελλάδα, οι οποίες έχουν ως εξής:

1) Οφειλές συνδρομητών Ιωαννίνων:	ευρώ 6.480
2) Οφειλές συνδρομητών Αθηνών:	ευρώ 7.290
3) Οφειλές συνδρομητών Θεσ/νίκης:	ευρώ 930
4) Οφειλές συνδρομητών άλλων πόλεων:	ευρώ 500
5) Οφειλές συνδρομητών των χωριών Ζαγορίου:	ευρώ: 4.170

Σύνολο: ευρώ: 19.370

Συμπερασματικά, αν δεν υπήρχε το πρόβλημα των ανείσπρακτων ετήσιων συνδρομών, η έκδοση του περιοδικού θα μπορούσε να συνεχιστεί απρόσκοπτα. Άλλωστε, είναι γνωστόν πως οι συνδρομές των αναγνωστών μας αποτελούν το μοναδικό έσοδό του.

Έτσι, αν θέλουμε όλοι (και πιστεύουμε πως το θέλουμε) «Το Ζαγόρι μας» να συνεχίσει την έκδοσή του, ας φροντίσουμε να είμαστε συνεπείς, σ' αυτό το ελάχιστο χρέος προς τον τόπο μας, το Ζαγόρι.

Η Συντακτική Επιτροπή

Σεμινάριο φωτογραφίας

«Διαβάζοντας τη φύση»
στο Μονοδένδρι Ζαγορίου

Ένα εντατικό σεμινάριο-εργαστήριο δημιουργικής φωτογραφίας με τίτλο «διαβάζοντας και γράφοντας τη φύση (με μια φωτογραφική μηχανή)» διεξήχθη στο Μονοδένδρι Ζαγορίου, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Photometria.

Εισηγητές οι **Ελένη Μουζακίτη** και **Κώστας Ιωαννίδης**.

Το κόστος 70 ευρώ για μέλη φωτογραφικών ομάδων ή σχολών φωτογράφισης και 100 ευρώ για μη μέλη, ενώ ο αριθμός συμμετοχών ήταν περιορισμένος.

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΗ ΤΣΟΥΜΑΝΗ
Ιατρού Μικροβιολόγου - Βιοπαθολόγου

Γρηγορίου Σακκά 3, Ημιόροφος, Ιωάννινα
τηλ. 26510 78911 Κιν. 6981446689

Συμβεβλημένος με Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και όλα τα ταμεία

Αιμοληψίες κατ' οίκον κατόπιν ραντεβού

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Α.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Έφορος Εκδηλώσεων
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Μέλος

Αριστίνοδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροποταμείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Εξωτερικής 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44